

TARIM ve MÜHENDİSLİK

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

● Meslektaşlarımıza

● 28 Dönem

● Toprak Reformu ve Tarımsal Üretim Planlaması Konularında Anayasal Güvence

● Toprak Reformu Uygulaması İçin Bir Yöntem

● Türkiyede Kırmızı Et Üretim ve Tüketim Sorunları

● Süt Teknolojisinde Kültür

● Tarımda Standardizasyon

● Ülkemizde Tarımsal Mekanizasyonun İrdelenmesi Konulu Açık Oturumun Değerlendirilmesi

● Oda Haberleri

Tarım ve Mühendislik

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Dr. Ahmet G. ELBEK

İbrahim AKYÜREK

Prof. Dr. Cemal SARICAN

Cengiz KARAGÜLLE

Ariçtan TÖNÜK

Ersin ÖZBEY

SAYI : 8

HAZİRAN 1982

TARIM VE MÜHENDİSLİK

HAZİRAN 1982

SAYI 8

TMMOE

Ziraat Mühendisleri Odası
Yayıdır.

Üç Ayda Bir Yayınlanır

Sahibi :

TMMOB

Ziraat Mühendisleri Odası
Başkanı

SAMİ DOĞAN

Sorumlu Yönetmen

Dr. SAİT KOCA

İdare Yeri :

Ziraat Mühendisleri Odası
Selânik Cad. 26/12
Kızılay - Ankara

Tel : 17 01 51 - 17 30 38

Abone Koşulu

Yıllık 200.— TL.

İlân Koşulları

Arka kapak	20.000.—
İç kapaklar	17.500.—
İç sayfa tam	15.000.—
İç sayfa yarım	10.000.—

Yazılardan yazarları
sorumludur.

Basıldığı Yer :

SAN MATBAASI

Rüzgârlı Sokak No. 43/3

Tel : 11 98 19 - 10 40 03

Sayın Meslektaşlarımız,

Sizler tarafından büyük ilgi gördüğüne inandığımız «Tarım ve Mühendislik» dergisinin ilk sayısı 6.000 adet bastırılmış iken, meslektaşlarımızın yoğun istekleri dikkate alınarak baskı sayısı giderek artırılmış ve dergimizin bu sayısı 8.000 adet bastırılmıştır.

Kitap ve dergi basım fiyatlarının çeşitli nedenlerden ötürü çok yüksek olması, yalnız reklâm gelirleri ile finanse ettiğimiz bu derginin daha geniş kapsamlı ve daha çok sayıda bastırılmasını engelleyen en büyük etken olmaktadır. Siz sayın meslektaşlarımızın sağlayacakları her reklâm, derginin arzu edilen nitelik ve niceliğe ulaşmasına yardımcı olacaktır.

Ülkemiz tarımına ve mesleğimize yardımcı olacağına inandığımız yazılarınızı bekliyoruz. Basılmasına ağırlık verilmesini istediğiniz konuları bildirirseniz, mutlu oluruz.

Yapıcı eleştirilerinizi, yardım ve ilgilerinizi bekliyoruz.

Tarım ve Mühendislik

YAZI KABUL KOŞULLARI

- Yayınlanmak üzere gönderilen yazılar, daktilo ile 2 aralı olarak yazılmalı, şekiller aydıngere net ve temiz olarak çizilmelidir. Çeviriler için kaynak göstermek zorunludur.
- Yayınlanan yazılardaki düşünce ve görüşler yazarın sorumluluğundadır. Ziraat Mühendisleri Odasını ve Dergiyi bağlamaz.
- Yazı dili arı olmalıdır. Yayın Kurulu, yazıların üzerinde gerekli düzeltmeleri yapmaya yetkilidir.
- Dergide yayınlanmış yazılar kaynak gösterilerek aktarılabilir.
- Yayınlanan yazılar için yazarlarına 10 adet dergi gönderilir, ayrıca ücret ödenmez.
- Yazılar 5 daktilo sayfasından fazla olmalıdır.

**Dergimizin bu sayısı
8.000 adet basılmıştır.**

TOPRAK VE SU... YETER Mİ?

Yetmiyeceğini siz de biliyorsunuz. Bitkilerinizin ihtiyacı olan azot, fosfor ve potas gibi besinleri gereğince vermelisiniz.

Bu besinlerin tümünü, bir arada kapsıyor kompoze gübre... ve biz, bu kompoze gübreyi üretiliyoruz. Dahası... bu yolla her yıl 45 milyon dolar döviz tasarrufu sağlıyoruz ülkemize. Petrolde daha değerli tarım ürünlerimizden ulusça, en iyi biçimde yararlanmak için herkes payına düşeni yapmalı. Siz de unutmayın: En iyi ürünü almak için.

Toprak, su sizden / kompoze gübre

Toros'dan...

TOROS GÜBRE VE KİMYA ENDÜSTRİSİ A.Ş.

28. D Ö N E M

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odasının «28. Genel Kurulu» yapılarak yeni yöneticileri seçilmiş bulunmaktadır.

Genel Kurullar Yönetim birimlerindeki görevlilerin yenilenmesinin yanında yurt, dünya, meslek ve meslektaş sorunlarında tartışıldığı ve yönetimlerin çalışmasını sağlayarak karar ve önerilerin üretildiği platformlardır. Bu açıdan bakıldığında Ziraat Mühendisleri Odası 28. Genel Kurulu da üretmiş olduğu karar ve öneriler ile her birimdeki görevlilere ülke, meslek ve meslektaş sorunlarına ilişkin önemli sorumluluk ve görevleri yüklemiş bulunmaktadır.

Ayrıca bu genel kurulda, Toprak Reformu, Tarımsal üretim planlanması, Demokratik Halk Kooperatifçiliği gibi tarımsal yapının yeniden düzenlenmesini sağlayacak uygulamalarla diğer tarımsal konularda teknik ve bilimsel çalışmaların yoğun bir biçimde sürdürülmesi gerekliliği'nde belirlenmiştir.

Yine bu Genel Kurul'da Ziraat Mühendisliği mesleğinin önündeki en önemli iki sorun yetki sorunu ve işsizlik sorunu detaylı olarak tartışılmış ve bu sorunların kısa sürede çözülebilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile A.Ü. Ziraat Fakültesi yetkilileri daha aktif ve kısa sürede sonuç alıcı çalışmaya davet edilmişlerdir.

Ziraat Mühendislerinin bilgi, beceri ve yeteneklerinin kullanılmasını sınırlayarak onları masabaşı memuru durumundan kurtarmak ve bitkisel ve hayvansal üretim ile tarımsal sanayinin planlanmasında karar alma, denetleme ve yürütme görevini üstlenebilmek için daha aktif çalışılması zorunluluğu da ortaya konulmuştur.

28. Dönem Yönetim Kurulu yukarıda özetlemeye çalışılan ilkelere ışığında Tarımsal yapının yeniden düzenlenmesi, kırsal emeğin değerlendirilmesi üreticilerin kooperatiflerde örgütlenmesi ve sosyal güvenceye kavuşturulması, meslek ve meslektaş sorunlarının çözümü konusunda üstüne düşen her görevi yapmaya çalışacaktır.

28. Dönem Yönetim Kurulunun belirttiğimiz çalışmaları yapabilmesi ve olumlu sonuçlar almasında en büyük güvencesi, yurdun dört bir yanında çeşitli sosyal ve ekonomik güçlüklerle karşın özveri ile görev yapan 11 bin Ziraat Mühendisidir.

Halkımızın ve üretici köylümüzün Ziraat Mühendislerinden beklediği sorumluluk ve görevleri yerine getirebilmede bütün meslektaşlarımızın Odamıza içtenlikle yardım edecekleri inancındayız.

Saygılarımızla

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
28. Dönem YÖNETİM KURULU

TOPRAK REFORMU VE TARIMSAL ÜRETİM PLANLAMASI KONULARINDA ANAYASAL GÜVENCE

Dr. Ahmet G. ELBEK

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

İzmir Bölge Şubesi İkinci Başkanı

Cumhuriyetin dördüncü anayasası hazırlanmaktadır. Çeşitli kesimlerden gelen bireysel ve örgütsel uyarı ve dilekler değerlendirilmek istenmektedir. Ulusal yapı içinde tarım kesiminin sosyo - ekonomik etkinliği tartışılmaz bir boyuttur. Bir yandan süregelen yeni toprak reformu yasası çalışmaları, öte yandan, anayasada yer alması gereken genel prensipler çerçevesinde, kırsal kesim insanına yepyeni bir statüde umutlu gelecekler verilebilmelidir.

Uygulaması anayasal güvenceye bağlanması gereken önemli konulardan birisi toprak reformudur. Ancak toprak reformu, tarımsal üretimi belirli ölçüde disipline gelecek bir tarımsal üretim planlaması espirisi içinde ele alınmalıdır.

1961 anayasası toprağın verimli olarak işletilmesi, topraksız ve ya yeter toprağı bulunmayan üreticiye, toprak sağlamak, toprağın alan sınırlarını belirlemek gibi hususlarda devleti görevlendirirken, doğrudan geniş ve kapsamlı bir reform uygulamasını gerekli kılmıştır (1). Ayrıca anayasa halkın gereğı gibi beslenmesi, tarımsal üretimin toplum yararına uygun olarak artırılması, tarım ürünlerinin ve kırsal kesim çalışanlarının emeklerinin değerlendirilmesi için, gerekli önlemleri almayı da, devletin görevleri arasında belirlemektedir (2). Kuşkusuz belirtilen bu çerçeveye toprak reformu ile birlikte, yine geniş ve kapsamlı bir tarımsal üretim planlaması (TÜP) da girmektedir.

Kırsal kesimde, strüktür politikasının en önemli aracı, toprak reformu uygulamasıdır. Bu kesime kalıcı ve sağlıklı bir yapı sağlayacak kapsamlı bir reform, üretim birimlerini oluşturan işletmelere, belirli bir arazi sağlanmasının yanında, sulama, toplulaştırma ve toprak düzenlemesi vs. gibi hizmetlerle birlikte, işletmeyi, tarımın en

uyumlu ve verimli bir biçimde yapılabileceği organizasyon düzeyine ulaştırmayı amaçlamaktadır. Reformla birlikte desteklenecek kooperatif örgütlenme; Müşterek makina kullanımı, gereksinim duyulan girdilerin temini, ürünün yine kooperasyon model içinde, işlenmesi ve pazarlanmasına dek, bir dizi iyileştirmeleri de beraberinde getirebilecektir (3).

Toprak reformunun yadsınamiyacak yararları ve pek çok ülkede sol ve sağ yönetimlerce yaygın bir biçimde uygulanmasına karşın, ne yazık ki, ülkemizde cumhuriyet döneminde konuyla ilgili bakanlıklar, parlamenterler, hükümetler tarafından hazırlanan 8 - 10 tasarıdan salt bir tanesi yasallaşmıştır. 16.4.1972 tarihini taşıyan 1757 sayılı anılan yasa, son derece sınırlı çerçeve ve düzeyde, ayrıca büyük aksamalarla uygulamaya konulabilmiştir. Bu gün için vurgulanması gereken husus, politik yönlendirmede, büyük toprak sahiplerinin etkinliği, toprak reformu uygulamasının ülke ve halk yararına çözümlenmesine engel olmuştur.

Son yirmi yılda uygulanan, ulusal kalkınma planları tarımsal ürünler için, kimi üretim hedefleri göstermiş, ancak bu hedeflere ulaşmada kullanılacak araçlar somut bir biçimde belirtilmemiştir. Nitekim her, beş yıllık dönem sonu değerlendirmelerinde, belirlenen hedeflerin kimi ürünler için, çok gerilerde kaldığı, kimi ürünler için ise, olağan üstü bir üretim artışı kaydedildiği gözlemlenmiştir. Beklenmeyen boyuttaki üretim artış ve azalışları ise, bilindiği gibi, yıldan yıla stok artışlarına veya darlıklara neden olmuştur.

Planlanamayan üretimin tahmin güçlükleri sonucu, kimi ürünler telef olurken, kimi ürünler dışalım yoluyla sağlanmıştır. Daha ötede, aynı yıl, aynı ürünün, hem dışsatım, hem de dışalığa konu olduğu dönemlerde görülmüştür. Bütün bu çelişik durumlar, kuşkusuz tarımsal üretimin belirli bir planlamaya konu edilmeyişinden kaynaklanmaktadır.

Üretim genel bir sunu olarak düşünülebilirse, bunun istem yönünde bir iç tüketim ve bir de dışsatım olgusu vardır. Üretim - tüketim sürecinin, kapsamlı bir planlama içinde düşünülmesi, sunu istem dengesinin sağlanması gerekmektedir. Bu yolla ekonomide her türlü kaynak savurganlığı önlenir. Tarımsal üretim planlaması uygulamasıyla, tarıma dayalı sanayideki atıl kapasite değerlendirilebilir, yatırımlarda öncelikler belirlenebilir, ürünlerin maliyet ve fiyat dengeleri sağlanması sonucu, ülkede en uygun ürün deseninin ortaya konulması olanağı ortaya çıkar. Ayrıca böylece kırsal yöreler ve

kesimler arasındaki ekonomik dengesizliklerin giderilmesi ve TÜP'ün önemli sosyal bir yararını ifade etmektedir (4).

Toprak reformu uygulamasında Urfa deneyi, kimi açmazların bulunduğunu göstermiştir. Dağıtılacak toprakların kamulaştırılmasında, bedellerinin ödenmesinde, dağıtılan toprakların verimli bir biçimde işletilmesinde, toprağa henüz sahip olmuş üreticilerin, alet makina ve girdi kullanımı ve gereksinimlerinin karşılanmasında, eğitim ve örgütlenmelerinde, kamulaştırmada ve dağıtımda ortaya çıkan toprak sınıflama güçlüklerinden vs. hususlardan söz edilebilir. Kuşkusuz, kimi kesimlerden gelen politik etkenlerin olumsuz sonuçlardaki payı da önemli bir faktörü oluşturmaktadır.

Urfa uygulamasının ışığında, gözlemlenen kimi önemli açmazlar, yeni anayasada açıklığa kavuşturulmalıdır.

Toprak reformu uygulamasında toprakların kamulaştırılmasında, bedellerinin ödenmesi, arazi üzerinde yapılacak üretime göre, uzun erimli bir süreç içinde gerçekleştirilebilmelidir. Reformun, çıkarılacak yasaya bırakılmadan, yurt düzeyinde ve yaygın bir biçimde uygulamaya konulması sağlanmalıdır. Kırsal kesimde, toprağın, tarım makinalarının müşterek kullanılabilmesi, kooperatif örgütlenme yönünde getirilecek hükümler, toprak reformu uygulamasında önemli kolaylıklar sağlayacaktır. Ayrıca, miras yoluyla toprakların parçalanmasının önlenmesi yönünde güvenceler getirilmelidir.

Tarımsal üretim planlamasında en belirgin açmaz olarak alan sınırlamalarının konulabilmesi, yaptırım gücü ile birlikte, anayasal güvenceye alınmalıdır. Ayrıca tarım alanlarının kullanılmasında tarım mühendislerinin etkinliği artırılırken, sorumlulukla birlikte bu elemanlar yasal yetkilerle donatılmalıdır.

Danışma meclisinde ve toplumun çeşitli kuruluş ve kesimlerinde tartışmaları yürütülen yeni anayasada, toprak reformu ve tarımsal üretim planlaması konularının özel bir önemle ele alınması gerekmektedir. Genel prensipler çerçevesinde uygulamanın açmazlardan arındırılması, kırsal kesim için ve ulusal ekonomi için yaşamsal önem taşımaktadır. Şurası unutulmamalıdır ki, tarımsal üretim, bir yandan sanayi kesimine verdiği ham maddelerle, diğer yandan, sağladığı sermaye birikimiyle, sanayi kesimi için de ihmal edilmemesi gereken bir kaynağı oluşturmaktadır.

Ayrıca tarım ürünleri dışsatımının, uzun yıllardır dışticaret dengesinin sağlanması yönündeki olumlu işlevinin, gelecek dönemlerde de, giderek artan bir etkinlikle süreceği anlaşılmaktadır.

Yeni anayasa hazırlanırken, Danışma Meclisinde meslek dağılımında küçümsemeyecek düzeyde bulunan tarım mühendisi ve konuyla ilgili üyelerin, reform ve üretim planlaması konularına gereken önemi vereceklerine inanmak istiyoruz.

- 1) T.C. Anayasası, Üçüncü Bölüm, Madde, 37.
- 2) T.C. Anayasası, Üçüncü Bölüm, Madde, 52.
- 3) **ELBEK A.G. Gediz Havzasında Arazi Topulaştırması, Uygulamasına İlişkin Bir Çalışma**, (Ege Tarım Ekonomisi Dergisi, Sayı, 1 - 2, İzmir, 1978) sa. 78.
- 4) **ELBEK A.G. Tarımsal Üretim Planlaması Açısından Ege Bölgesinin Yapısı ve Türkiye Tarımındaki Yeri**, (MPM. Verimlilik Dergisi, 1980/4, Ankara, 1980) sa. 159.

TOPRAK REFORMU UYGULAMASI İÇİN BİR YÖNTEM

İbrahim AKYÜREK
Ziraat Yüksek Mühendisi

30 - 40 yıllık yasal sorunların kamu oyunu ferahlatıcı bir hızla çözüme kavuştuğu 12 Eylül sonrası ortamı umut vericidir. Daha önce, işletilmeyen parlamenter düzen en küçük sorunları ulusun başına kabus edip bırakıyordu. Kabuslara her an yenileri ekleniyordu.

Yasama işlevinin çalıştığı bu günde bir Toprak Reformu yasası çıkarılması ulusumuz için hayırlı ve yararlı olacaktır.

Çoktandır ilgili çevrelerde bu amaç için yasa tasarıları hazırlandığı biliniyordu. Ülke için yaşamsal önemi haiz böyle bir yasa ile ilgili olarak, bu aşamada bazı noktaların tartışılması yararlı olur. Böylece yasada meydana gelebilecek tek yönlülüklerin, yanlışlıkların, işlemezlüklerin önlenmesi sağlanacaktır. Tanınacak belirli bir sürede, yasa tasarılarıyla ilgili tüm ayrıntılar üzerinde durulmalıdır. Tartışmaların iyi ya da amaçtan saptırıcı özelliklerinin değerlendirilmesi ve ayırılması şüphesiz yasama yetkililerinin elindedir. Fakat işin teknik ve Türkiye koşullarına uygunluk yönlerinin ayrıntılıca irdelenmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Bir başlangıç olmak üzere, yasayla ilgili birkaç noktaya dikkatleri çekmek istiyorum.

Öncelikle şu kabulü yapmak gerekir ki Türkiyede, doğuda - batıda, 8 - 10 ilde çok büyük arazi sahipleri vardır ve bunlar arazilerini rasyonel olarak işletmemektedir. Bir kısım yurttaşlar da bu arazi sahiplerinin ekonomik ve toplumsal egemenliğinde yersiz yurtsuz çalışmaktadır. Bu ortaçağ görünümüne bir son vermek gerekir. Reformla verimin düşeceği, güvensizlik ortamı oluşacağı saptırmalarına kanılmamalıdır.

Cumhuriyetimizin kuruluşuyla başlayan ve en son üzücü Urfa deneyimiyle süren yasa ve uygulama girişimlerinin hiçbiri başarılı olmamıştır. Bu düşündürücüdür. O bakımdan yeni yasayı oluşturur-

ken titizlenilmesi doğaldır. Yeni yasa nasıl olsun ki işler bir yasa olabilsin.

Kestirmeden ifade edersek, yasadan beklediğimiz nitelikler şunlardır;

Yasa, herşeyden önce, uygulanır olmalıdır. Sapırtıcı, uygulamayı çıkmaza sokucu, yahut uygulamadan sonrası için boşluk bırakıcı ayrıntılara gömülmemelidir.

Yasa, önceki arazi sahiplerine ve dağıtılacaklara tam bir adalet sağlayıcı duyarlılıkta olmalıdır.

Gene Yasa, kurulan yeni toprak düzenini yaşatıcı, sürdürücü öğeleri kapsamalıdır.

Özetle Yasa, UYGULANIR SADELİKTE - ADALETLİ ve getirdiği düzeni YAŞATICI nitelikte olmalıdır.

Adaletlilik derken kamulaştırma ve dağıtımda matematiksel bir eşitlik değil, çevre iklimini, toprak özelliklerini, sulama koşullarını gözönüne alan bir eşitlik anlaşılmalıdır.

Aynı dar çevrede arazi dağıtılanlar arasında bu tür bir ağırlıklı eşitlik sağlanmalıdır. Arazisi kamulaştırılanlara da gene birbirine oranlı ve çevresel ekonomik etkenleri gözönüne alan, hatta toleranslı genişlikte arazi bırakılmalıdır. Birlikte yaşayacak olan eski ve yeni arazi sahipleri arasında bir denge ve barış oluşturulmalıdır.

Dağıtımda bu etkenlere göre ve ortalama çiftçi ailesini geçindirecek genişlikte eşdeğer paylar ayrılmalıdır. Örneğin, belirli bir dar çevrede, suluda I. sınıf 40 dönüm, suluda II. sınıf 50 dönüm, yahut suluda I. sınıf 10 dönüm ile kuruda II. sınıf 100 dönüm gibi.

Ancak, ayrıntılandırmaya bir sınır da koymak gerekir. Sınırlama olmazsa, sonu gelmez ince elemelerle zaman kaybına neden olunmuş ve yasaı uygulamak niyetinde olmayan siyasi iktidar ve kadrolara olanak tanınmış olur. Son Urfa uygulamasında, arazinin ayrıntılı toprak derecelendirme çalışmalarına girilmiş, ve her yıl sonunda iktidarlar, derecelendirmenin ilerlememesi nedeniyle gerekli kamulaştırma ve dağıtımları yapamadıklarını beyan etme alışkanlığını edinmişlerdi. Derecelendirme ilk başta yalnız arazi sahibine bırakılacak genişliği saptamada kullanılıyordu. Oysa sahibe istediği kesimden, toleranslı genişlikte arazi bırakılsa ve sonra ayrıntıya girilerek miktar kesinleştirilse bu sorun olmayacaktı. Aslında derecelendirme her şeyden hızlı yürütülüp bitirildiği halde, gönülsüz yahut

beceriksiz iktidarların elinde sığınak yeri olmaktan kurtarılamamıştır.

Hızlı bir uygulamayı sağlayıcı sadeleştirmeler yapılmadıkça sap-tirmaların, sonuca vardırmamaların sonu gelmez.

Yasanın «uygulanır» olması düşünülürken, şimdilerin devlete ya-raşır ciddilikteki disiplinli yönetimi yerine, ciddilikten uzak, ya da en azından daha esnek bir siyasal yönetimin uygulayıcı olabileceğini de gözden uzak tutmamalıdır. Adil bir yasanın uygulamasında yetersiz kalacak, yozlaştırmaya gidebilecek tutumların önlemleri peşinen alınmalıdır.

Düşünülebilecek önlemler arasında Reform örgütünün siyasal yönetime yüzde yüz teslim olmayacak, özerk bir yönetime sahip kılınması akla gelebilir.

Yahut tanınan bir sürede, bir ildeki reform düzenlemesini bitirmeyen yönetici ve hükümetler için bazı yaptırımlar konabilir.

Reform yasasının herhangi bir il için değil, sürekli işler bir yasa olması, birçok ilde birden uygulanması ve uygulamaya girecek illerin ek yasalarla kapsama alınması önerilebilir.

Yasa Toprak Reformu Yasası olmalıdır. Toprak ve tarım reformu biçimindeki genelleştirmeye iş çıkmaza sokulmamalıdır. Tarım reformu zaten bütün Türkiye yüzeyinde süre gitmekte olan bir olaydır.

Reform yasasının süreli olması her yönüyle önemlidir. 20. yüzyılın sonunda, Ortaçağ derebeyliğini andıran koşullarda bir düzen sürdürülemez. Bu, ulusumuz için bir ayıptır. Bu düzende demokrasi tam işleyemez. Anarşistler, bölücüler, dış güçler kendilerine çıkış noktası yapabilecekleri zayıf noktalar bulmaya devam ederler. Reformun, 10 - 15 yılda, Türkiye çapında sonuçlanmasına gidecek yöntemler bulunmalıdır.

İşin hızla yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında, her il için toptan kamulaştırmalar planlanabilir. Bunun için belirli genişliğin üzerindeki arazinin tümüne bir kerede el konur. Kamulaştırma bedelleri bir sınıra kadar toptan, daha büyük nicelikler için bir oran için de peşin ödenir.

Adaletli, işler ve etkisi sürekli bir yasa hazırlamak için şüphesiz başka ülkelerin deneyimlerinden yararlanılabilir. Ancak, kendi yakın deneyimlerimiz, daha önce gelip geçen ve sonuçlanmayan uygulamalarımız, yerel koşulların değerlendirilmesi gibi dayanaklara

oturtulacak bir yasa en mükemmel olma şansına sahiptir. Yalnız son Urfa deneyimi, iyi bir yasa hazırlamak için yeterlidir, dersek, büyük abartma yapmış olmayız.

BİR ÇIKAR YOL

Sıraladığımız türden ilke ve önlemler önemli olmakla birlikte bütün yasaya ve uygulamaya damgasını vuracak bir ana yöneliş belki sorunu çözer. Düşünebildiğimiz böyle bir yöntem Devlet Çiftliğine dönüştürme yöntemidir.

Kırsal kesimle olan sürekli ilişkilerimizden biliyoruz ki, bugün çiftçilerimizin yüzde 95 i hele ağa arazisinde çalışanların % 100 ü bir devlet çiftliğinde ücretli olarak çalışmayı gönülden arzular. Bu arzulamanın, çalışma saatleri sınırlı olmak, ücreti garantili olmak devletin her türlü güvencesinde olmak gibi haklı nedenleri vardır.

Oysa serbest çiftçiliğin katlanılmaz riskleri, zorlukları vardır.

Bu gerçekten hareket edersek şöyle bir soru aklımıza gelir. Reformla ilgili, kamulaştırma sonrası yüklü ayrıntıları bir çırpıda yok edecek, kamulaştırılmış arazide hemen devlet üretme çiftlikleri kurulması gibi bir yönetime neden başvurulmaz. Bununla parselleme, dağıtma, üretime geçirme, kooperatifleştirme gibi bir sıra atılması zor ve külfetli adımlar, bir çırpıda çözüme kavuşacaktır. Ayrıca, kamulaştırmadan sonraki ilerleme geri dönüşsüz bir biçimde kesinleşmiş olacak, arazinin ortada kalması, Urfa'da gördüğümüz gibi daha dağıtılmadan ilk sahibin eline geçmesi gibi yozlaştırmaların önüne geçilmiş olacaktır.

Böyle bir yöntem aramızımızın tek amacı reform işini sonuçlandırmaktır. 50 yıl önce başlayan, zaman zaman tekrarlanan ve en son Urfa yozlaştırmalarıyla yaşadığımız başarısız sonları bir kesin başarıyla kapamaktır.

Falanca sisteme benzememek, falanca ülke gibi olmamak gibi kuşkuyla sorun ilelebet ortada bırakılamaz. Zaten yöntemde önerdiğimiz devlet çiftlikleri kalıcı değildir. Sistem oturup üretimin sürekliliği sağlandıktan sonra mülkiyet, çiftliğe yerleştirilmiş ve toprak verilmesi kesinleşmiş çiftçilere geçecektir. Bu aşamada;

Arazi dağıtılanların mülkiyet ve yönetiminde, devlet çiftliğine benzer biçimde işleyen devletin yalnız teknik eleman desteği yaptığı bir **ORTAK ÇİFTLİK**,

Yahut herkesin arazisinin ayrıldığı, ancak kooperatif halinde işleyen KOOPERATİF ÇİFTLİK,

Yahutta tümüyle sahiplerine bırakılmış, yalnız girdi sağlamada ürünleri pazarlamada, kolaylık sağlayacak kooperatiflerin bulunduğu SERBEST İŞLETME seçeneklerinden biri yeğlenerek Devlet Çiftliği ortadan kalkar.

Kamulaştırmanın hemen ardından devlet çiftliği kurulması, bununla üretimin sürekliliği sağlandıktan sonra, zaman içinde yapılacak düzenlemeyle çalışanların yönetim ve mülkiyetinde bir işletmeye geçilmesi biçiminde özetleyebileceğimiz bu yöntemde, arazi dağıtılacakların önceden, bir sıra içinde saptanması uygun olur.

Yöntem benimsenirse uygulamanın birçok zorlukları ve çıkmazları giderilmiş olur. Çiftliğin üretime geçmesiyle kazanılan sonsuz zamanda eksik kalan ayrıntılar tamamlanır. Tek zorluk, o yılın üretimini aksatmadan çiftlik kuruluşuna geçilebilmesidir. Ancak bu zorluk, seçilecek bütün uygulama yöntemlerinde aynı derecede vardır.

Bu sorunu çözümlenecek yollar da vardır. Örneğin kurulacak çiftliğin ilk yıl en ilkel biçimiyle üretime geçmesi planlanır ve ilk aşamada yalnız yeterli traktör, tohumluk, mibzer vb. sağlamak düzeyinde kalınabilir. Derin özel biçerdöğerlerle, ürünün belirli yüzdesine karşılık yaptırılabilir. İlk yıldan sonra üretim giderek mükemmelleşir ve örgütlenme tamamlanır.

Hızla üretime geçirme, örgütlenme çalışmalarına paralel olarak da çiftliğe yerleştirilecek, arazi dağıtılacak aileler kesinleştirilir. Bunlar şimdilik ücretli çalışacaklardır ve önceki köy evlerinde barınmaya devam edeceklerdir.

Çiftliğin tüm görevlileri, ilerde arazi sahibi kılınmak üzere seçilmiş ve yerleştirilmiş ailelerden sağlanmaya çalışılır. Sürücü, makinist vb. gereksinimlerini karşılamak üzere hızlı eğitim programları düzenlenir. Bunun için çevredeki tarım örgütleri ve varsa Devlet Üretim çiftliği eleman ve olanaklarından yararlanılır. Yeni oluşturulan çiftliğin yönetim ve işletilmesinde de aynı olanaklar değerlendirilir. Gerekirse dış illerden de atamalarla eleman kadrosu arttırılır. İlk yıllarda çevreden gelecek her türlü gönüllü, para karşılığı üretime katılma yardımları kabul edilir.

Hızlı yaşanan bu bir iki yıldan sonra eksik kalan yerleştirme, dağıtma, önceki sahabe kalacak arazinin kesinleştirilmesi, üretimin giderek mükemmelleştirilmesi, yeni arazi sahiplerinin benimseyece-

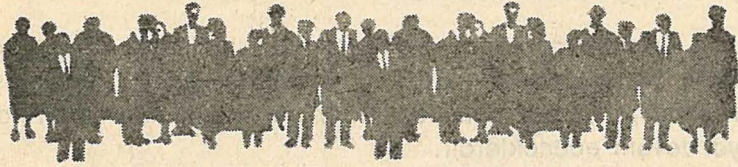

ği bir işletme şekline dönüştürme işlemleri tamamlanır. Bunun için 5 - 10 yıl gibi bir süre kullanılabilir.

Bu yöntem kangrenleşmiş Toprak Reformu yarasını bütün olarak iyileştirebilecektir. Reform düzeni gittikçe gelişecek ve dönüşsüz bir gidişle hedefine varacaktır.

Öneriyle eksiksiz ayrıntısı tam olgunlaşmış bir yöntem ortaya koyduğumuzu savunmuyoruz. Ancak ana yönelişin ve ilkelerin sorunu çözecek güçte olduğuna inanıyoruz. Ve biliyoruz ki çıkarılacak işlemez bir yasanın ödülü kesin bir başarısızlık ile yitirilecek yeni bir yirmi yıldır.

kazanmak kadar onu
değerlendirebilmekte önemlidir.

T.C. ZİRAAT BANKASI

«TÜRKİYE KIRMIZI ET ÜRETİM ve TÜKETİM SORUNLARI»

Prof. Dr. Cemal SARICAN(*)

Herne kadar besin dış alımı yapmayan kendi kendimize yeterli Dünya'nın 7 ülkesinden biriyiz dememize karşın, tükettiğimiz ekmeğin buğdayını hala dış ülkelerden satın alıyoruz. Bunun yanında beslenmemizi çağdaş beslenme düzeyine çıkardığımızı biran için düşünsek et üretimimiz tüketimimizi karşılayamayacağından et dış alımı yapmak zorunda kalırız. Sağlıklı bir toplum olma yolunda güveneli bir gelecek yaratmak istiyorsak, ulusal geliri arttırmaya koşut olarak her türlü üretimi de arttırmak zorundayız. Bu yolda biz sadece «Kırmızı et üretim ve tüketim» sorununa değineceğiz.

Konuya sağlıklı bir yaklaşımda bulunabilmek için Türkiye kırmızı et üretim ve tüketim düzeyini bilmek gerekir. İşte ilk sorun burada karşımıza çıkmaktadır. Yayımlanmış çalışmaları gözden geçirdiğimizde varılan rakkamların birbirini tutmadığını görürüz. Bu nedenle yapılacak çalışmalarda başlangıç noktasını saptamada zorluk çekeriz. Sorunun çözümü, neyin ne olduğunun ortaya konmasından sonra ele alınabilir. O halde «Türkiye kırmızı et üretim» sorununun çözümünde ilk yapılacak işleri şöyle sıralayabiliriz :

1. Bize sağlıklı tahmin yapmada yardımcı olacak «Türkiye hayvan sayımını biran önce ilgili kuruluşların işbirliğiyle en kısa sürede gerçekleştirilmelidir.

2. Et üretiminin tahmininde çeşitli kuruluşlar farklı varsayımlardan hareketle et üretim tahmininde bulunmaktadırlar. Bu da çeşitli kuruluşların üretim tahminlerinin çelişmesine yol açmaktadır. Üretim tahminlerinin yapılmasında saptanacak yöntemin Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından kullanılması sağlanmalıdır.

3. Et üretim tahmini, EBK'(Et ve Balık Kurumu) belirlenen karkas ağırlığı kesilen hayvan sayısı ile çarpılmak suretiyle bulunmakta ve bu karkas ağırlığı yıllara göre değişebileceği halde sabit tu-

(*) Ege Üniversitesi Zir. Fak.

tulmaktadır. EBK dışındaki kesimlerde 1934 yılında saptanmış karkas ağırlığı kullanılmaktadır. Halbuki yapay tohumlamanın etkisi, besi ve kültür hayvanlarının oranının artmasıyla karkas ağırlığının da değişeceği gerçeği gözden kaçırılmaktadır.

4. Gerek EBK, gerekse Belediye ve diğer mezbahalarda kesilen hayvanlar izlenmeli, alınacak sonuçlar tahminlerde kullanılmalıdır.

5. Mezbahalara kesim için getirilen kasaplık hayvanlarla ilgili çok geniş bilgiler örneğin, mal sahibinin işletme durumu sorunları (kredi, materyal temini, pazarlama, v.s.) materyalle ilgili olarak kasaplık hayvanların yaş kompozisyonu, besi şekli, ırkı, v.s. sürekli toplanmalı bir değerlendirme merkezinde bu bilgiler bilgisayar yardımı ile değerlendirilmelidir.

6. Yukarıda 1, 2, 3, 4 ve 5. maddelerden kazanılan bilgiler ve ortaya çıkan bilgilerin ışığı altında üretimi engelleyen faktörlerin giderilmesi çalışmaları yanında «Kırmızı et üretim» projeleri hazırlanarak uygulamaya geçilmelidir.

Et üretim sorunlarının ortaya konmasında Türkiye genelinde Et Balık Kurumu kombinalarında ve diğer belediye mezbahalarında kesilen kasaplık hayvanların araştırılması bazı gerçekleri vurgular.

Herşeyden önce kesim yoğunluğunu mevsimlere göre incelediğimizde mevsimlere göre büyük ve küçük başlarda kesim yoğunluğu ve karkas ağırlığının değiştiğini görürüz. EBK kesimlerinde tüm kesimin % 61'i kış, % 39'u yaz aylarında, küçük başlarda ise % 25 kış aylarında % 75 yaz aylarında kesim gerçekleşmektedir. Kuzulama dönemi olan ilkbaharda kesimler en düşük düzeydedir. Döküm mevsimi Ağustos - Kasım'dır. Kesim bu dönemde % 60'dır. Büyük başlardan üretilen et % 41,5, küçük başlardan üretilen et % 58'5'dur. Karkas ağırlıkları da yaz ve kış aylarında değişmektedir. Büyük başlarda yazın karkas ağırlığı kasaplık hayvanlar daha çok mer'ada beslendiğinden daha düşük 204 kg. canlı ağırlık, 103,8 kg. karkas ağırlığı ve % 52,1 randıman, kış aylarında ise ahır besisi nedeniyle canlı ağırlık 234 kg, karkas ağırlığı 129,9 kg. ve randıman % 56,9 saptanmıştır. EBK dışında kesilen hayvanlarda karkas ağırlığı daha düşük olmaktadır. Ayrıca EBK ile bağlantılı besi yapan işletmeler daha ağır karkas üretmektedirler. Aynı durum küçük başlar içinde geçerlidir. Örneğin; 1977'de EBK'da büyük başlarda karkas ağırlığı 150 kg, bağlantısız kesim yaptıran kişilerin sahibi olduğu hayvanlarda 102 kg.'dır. Küçük başlarda ise bu durum 20 kg.

ve 16 kg. olarak saptanmıştır. Ayrıca şeker fabrikaları yakınlarında besiciliğin yoğunlaşması, bu fabrika yörelerinden uzaklaştıkça besiciliğin seyrekleştiği gözlenebilir. Araştırmalarla durum daha gerçekçi biçimde ortaya konabilir. Bu sonuçlar Türkiye'de düzenli bir et üretiminin gerçekleştirilemediğini, konunun ivedilikle ele alınması gerektiğini göstermektedir. OECD ülkelerindeki karkas ağırlıkları Türkiye'dekilerle karşılaştırıldığında, o düzeye çıkabilmek için çok yoğun bir çalışma dönemine girmemiz zorunluğ u açıkca ortaya çıkar.

OECD ülkelerinde ortalama 246 kg. olan siğir karkas ağırlığı, Türkiye'de 114 kg, koyunlarda OECD ülkelerinde ortalama 18 kg. Türkiye'de 14 kg. Danimarka, Hollanda, İrlanda ve B. Almanya'da ise 25 kg.'ın üzerindedir.

1977 yılında 17.263 BB (Büyük baş), 68.302 KB (Küçük baş) hayvan mevcuttur. Bu verilere göre; 3.107.000 BB, 27.321.000 KB kesimi yapılmıştır. Büyük başlarda karkas 130.9 kg., küçük başlarda 18,7 kg alındığında, buna göre Büyük başlardan 406.700 ton, küçük başlardan 497.000 ton olmak üzere 903.000 ton et üretilmiştir. 1970 de karkas ağırlığı 68.8 kg. iken 1974'de 84.1 kg.'dır. DPT'na göre bu değişme 99.9 kg.'dan 130.9 kg.'a yükselme şeklindedir. Verdiğimiz bu rakkamların neye göre alındığı açık değildir. Görüldüğü gibi % 30'u aşan yanlış tahminler, baz olarak alınan rakkamlardan kaynaklanmaktadır. O halde daha önce belirttiğimiz, gerek hayvan sayımlarının tamamlanması, gerekse ülkemizde yetiştirilen kasaplık hayvanların et verimlerinin sağlıklı saptanması doğru ön tahminlerin koşuludur.

Kırsal alanda 1980 nüfusuna göre 23,2 milyon kişi yaşamaktadır. Bu alanda tüketilen et 209.2 bin tondur. Bu miktar ülke tüketiminin % 21.3'üdür. Şehirde yaşayanların sayısı 22.1 milyon olmasına karşın tüketilen et 560 bin tondur. Bu da toplam tüketimin % 72.8'dir.

1970 - 77 yılları arası ortalama et üretimi 711.7 bin tondur. Bunun 600 bin tonu iç tüketimde kullanılmış 11.7 bin tonu dış ülkelere satılmıştır. Bu da toplam üretimin % 16'sıdır. Resmi kayıtlara göre 18.4 bin ton et dış satımı yapılmıştır. Bunun yanında 94.1 bin ton kaçak et dış satımı söz konusudur. Bu miktar küçük baş olarak, canlı hayvana çevrilecek olursa; 4.4 milyon baş hayvanın kaçakçılıkla Türkiye dışına çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Bunun parasal değeri ise 366 milyon dolardır. 1979'da canlı hayvan et dış satımından 48 milyon dolar gelir elde edilmiştir. İşte bu rakkamlar Türkiye'den yapılan hayvan kaçakçılığının boyutunu bize açıkca gösterir.

Buraya kadar kısaca anlatılmaya çalışılan «Türkiye kırmızı et üretim ve tüketim sorunları»nın çözümünde EBK'munun etkin rolünü tam anlamıyla yerine getirip getirmediğinin de tartışılması sanırım konuya daha da açıklık getirecektir.

K/871 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile EBK 1952 yılında aşağıda belirtilen amaçların yerine getirilmesi için kurulmuştur.

- a) Kasaplık hayvan alım ve dış ticareti,
- b) Yukarıdaki maddelerin tabii ve sınai ürünlerinin alım satım ve dış ticareti,
- c) Hayvan neslinin ıslahı ile ilgili girişimler,
- d) Her türlü mezbaha v.s. kurma ve işletmesi,
- e) Kasaplık hayvan ve ürünleri piyasalarını tanzim, fiyat dalgalanmalarını önlemek üzere tanzim satışları,
- f) Kasaplık hayvan yetiştirme, üretim sanayii ve ticareti konularında kredi açma işleri,

1956 yılına kadar Erzurum, Ankara, Konya ve İstanbul kombinalarını kuran EBK 1968 yılına kadar kuruluşlarını genişletmede bir duraklama dönemi yaşamıştır. 5. kombinasını Urfa'da 1968 yılında işletmeye açtıktan sonra her yıl açılan 1-2 yeni kombine ile 1977 de kombina sayısı 16'ya (Adana, Ağrı, Amasya, Ankara, Bitlis, Burdur, Bursa, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kars, Kayseri, Konya, Urfa v.s.) ulaşmıştır.

EBK'nun kesim potansiyelinin 1985 yılında büyük başlarda 1.440 bin, küçük başlarda 9.624 bine ulaşacağı, Türkiye kesim potansiyelinin büyük başlarda 2.984 bin, küçük başlarda 26.944 bin olduğu varsayılırsa, kurum tüm kesimin büyük başlarda ancak % 48.3, küçük başlarda % 35.7'ini yapabilecektir. Bu da kasaplık hayvan kesiminde diğer mezbahaların etkinliğini koruyacağını gösterir. Bu nedenle EBK dışındaki mezbahaların modernleştirilmesi de ele alınmalıdır.

EBK'mu et dağıtımında bir dengesizlik söz konusudur. 1977'de üretilen etin: % 4'ü İzmir, % 28'i İstanbul ve % 23.6'sı da Ankara'da pazarlanmıştır.

Bu da EBK'munun İstanbul ve Ankara'nın et gereksinimini karşılamak üzere kurulmuş olduğu izlenimini yaratmaktadır.

Tüketilen et ürünlerinin et tüketimindeki payı 1970'de % 3.4'den 1985'de % 7.5'a yükseleceği tahmin edilmektedir. Halbuki Avrupa ülkelerinde bu miktar kimi ülkelerde % 63.8'e kadar yükselmektedir

(Finlandiya) B. Almanya'da % 13.3, Kanada'da % 27.5, İngiltere'de % 28, Avusturya'da % 21.8'dir. Et ürünleri üretimine ağırlık verilmelidir. Halbuki EBK'da et ürünleri tüketimi sürekli gerilemiştir. Resmi üretimde EBK'nun payı 1972 % 41 iken, 1977'de bu pay % 27'ye düşmüştür. Bu da EBK'munda et ürünleri üretimine önem verilmediğini göstermektedir.

Et endüstrisinin geliştirilmesi et ürünleri üretimine daha fazla ağırlık verilmesi, taze et tüketiminde soğuk hava zincirinin noksatsız gerçekleştirilmesi kasaplık hayvan üreticilerinin devlet tarafından korunması teşvik edilmesi, hayvan sigortası uygulamasının yaygınlaştırılması kasaplık hayvan yetiştiriciliğini, geliştirecek ve et üretimini arttıracaktır. Konunun daha fazla geciktirilmeden Bakanlıklar arası işbirliğini de sağlayacak şekilde ele alınması «Türkiye Kırmızı Et Üretim» sorununun çözümünde ilk adım olacaktır.

SÜT TEKNOLOJİSİNDE KÜLTÜR

Cengiz KARAGÜLLE *

Ziraat Yüksek Mühendisi

Süt Teknoloğu

Süt, canlının dünyaya gelişinden yaşam düzeninin son anına kadar gereksinme duyduğu tüm besin maddelerini yapısında dengeli ve oldukça yeterli miktarda bulundurmakta olan insanlar için en mükemmel besin maddesidir. Gıdai değeri yüksek olan süt, mikroorganizmalar içinde çok iyi bir çoğalma ortamıdır. İnekten sağıldığı anda bazı mikroorganizmaları içeren süte, daha sonra gördüğü işlemler esnasında da bulaşma olmaktadır. Süt mamüllerinin kalitesi, onların işletimleri çiğ materyal olan sütün bileşim ve kalitesine sıkı sıkıya bağlıdır. Üstün kaliteli mamül elde etmenin ilk temel şartı, üretimde üstün kaliteli süt kullanmaktır. Düşük kaliteli çiğ süttten, ne kadar bilgili ve hassas çalışılırsa çalışılsın üstün kaliteli ürün elde etmek mümkün değildir. Pastörizasyon ile sütün kalitesini ve mikroorganizma yükünü kontrol altında tutmak mümkündür. Pastörizasyon; sütün doğal niteliklerine fazla zarar vermeden, patojen mikroorganizmaların tamamını, diğer mikroorganizmalarında büyük bir çoğunluğunun sıcaklıkla tahrip edilip soğutulması suretiyle, emin ve dayanıklı bir hale sokulması işlemidir. Mamüllere işlenecek sütün, pastörizasyonla ilişkileri üzerinde durulan çok sayıda bilimsel araştırmalar, hangi mamül madde olursa olsun, yapılacağı hammaddenin pastörize edilmesinin gerekli olduğunu savunmaktadırlar. Hatta bazı ülkelerde bu husus yasalarla zorunlu kılınmıştır.

Ancak; pastörizasyonun bilinen üstünlüklerine karşılık, pastörize edilen hammaddeden yapılan ürünlerde tad ve aroma noksanlığı meydana gelmektedir. Noksanlıkları giderebilmek için, ham maddeye, arzu edilen tad ve aromayı sağlayacak mikroorganizmaları içeren kültürleri iave etmek gerekir.

Kültür kullanımının diğer bir faydası da, süt endüstrisinde randımanı arttırmasıdır. Kültür, süt mamüllerinde arzu edilen kalite,

---

* BEST Birleşik Endüstriyel ve Sistemler Testisler A.Ş.

tad ve aromaları oluşturan mikroorganizme grubudur. Süt endüstrisinde kaliteli mamül madde üretimi, büyük ölçüde mikroorganizmelerin çalışmalarına bağlıdır. Süt ve mamüllerinde yönetici, mikroorganizmalar değil, teknik bilgisi olan uzmanlar olmalıdır. İnsan, mikroorganizmaların yöneticisi olarak çok şeyler öğrenmek zorundadır. Mikroorganizmaların faydalı olanlarını en etkin bir şekilde çalıştırmak, zararlı olanların, zararlarından korunabilmek, onları çok iyi tanımakla mümkün olur.

Ülkemizde bu gün süt ürününü mamül maddelere işlemede pastörizasyon buna bağlı olarak da kültür kullanma işlemi hiç uygulanmamaktadır. Çeşitli süt mamüllerinin tad ve aromaları yabancı mikroorganizmlerce tayin edilmektedir. Özellikleri bilinmeyen bu mikroorganizmaların kontrol olanağı yoktur. Bundan dolayı mamül maddelerin kalitesi tesadüflere bağlı kalmaktadır. İleri ülkelerde mamül maddeler üretiminde kültür kullanılmakta ve tesadüfler tamamen ortadan kaldırılmaktadır. Bu ülkelerde kültür kullanmak suretiyle bugün tek süt mamülünün, örneğin peynirin 400'den fazla çeşidi geliştirilmiştir.

Süt endüstrisinde son ürünün kalite, tad ve aromasını tayinde, bakteriler küfler, mayalar çok önemli rol oynamaktadırlar. Mamüllerde bir bileşen grubu, kalite, tad ve aromayı oluşturmaktadır. Bu bileşen grubuna, muayyen yağ asitleri, aldehitler, ketonlar, diasetil, aminler, peptitler, sülfür bileşikler, amino asitler, laktik asitler ve tuzlar girmektedir. Sayılan bileşenlerin büyük bir kısmı mikroorganizmalar tarafından direk veya indirek olarak üretilmektedir. Üstün kalite, arzu edilen tad ve aroma bir kısım mikroorganizmalar tarafından oluşturulduğu gibi, kötü kalite, arzu edilmeyen tad ve aromalarda yine başka grup mikroorganizmaların eseridir. Süt teknolojisinde başarılı üretimin sırrı, faydalı etkide bulunan mikroorganizmaları üreterek, kültür olarak mamül madde üretiminde kullanmak ve zararlı olanların çalışmalarına engel olmaya bağlıdır.

Bir kültürde esas olarak şu özellikler aranmaktadır.

1. Her kültür amaca uygun mikroorganizmaları içermelidir.
2. Kültürü oluşturan mikroorganizmalar kullanıldığı süt mamüllerini üretim ve olgunlaştırma şartlarında çoğalabilmeleri ve arzu edilen değişiklikleri oluşturabilmelidir.
3. Kültürler her çeşit bulaşıktan arı olmalıdır.

Süt ürününün ancak % 10'unu işleyebilecek olan modern süt endüstrimiz bu alanda süt teknolojisi gelişmiş ülke ürünleriyle ya-

rışacak, rekabet edecek kalite ve ucuzlukta süt mamlleri üretecek durumda değildir. Bu konu döviz sıkıntısı çeken ülkemiz için çok büyük bir önem taşımadır. Üstün kaliteli süt ve mamlleri imal edip İran ve Ortadoğudaki bir çok Arap ülkelerine ihraç etmek suretiyle döviz sağlama olanağımız vardır.

Kaliteli ve sağlık bakımından emin süt ve mamlleri üretimi girmektedir. Ortak Pazar açısından da ayrı bir önem taşımadır. Bu pazarda ülke olarak bizim en çok tarım ürünleri satabilme olanağımız vardır. Bunun için vakit kaybetmeden tarım ürünleri ve bunlar içinde müstesna bir yere sahip olan ürünleri üretim ve işlenişide en az o ülke düzeylerine getirmek zorunludur. Çünkü ortak pazara ye ülkeler karşısında süt ve mamlleri üretimi ve kalite gibi hususlarda çok zayıf durumdayız. Bu ülkelerin süt ürünleri, bugün dahi üstün nitelik ve düşük fiatları yüzünden yurdumuzda istekli bulmaktadır.

Süt ve mamllerimizin ihracı yoluyla döviz sağlayabilmemiz ve Avrupa Ekonomik Topluluğu karşısında süt endüstrimizi yaşatabilmemiz için halledilmesi gerekli birçok konu yanında özellikle kalite ve ucuzluk büyük ağırlık kazanmaktadır. Üstün kaliteli süt mamlleri üretme için, kültür kullanmak zorunludur. Günümüzde döviz gelirlerinin büyük payını süt mamllerinden sağlayan Hollanda, Danimarka gibi ülkeler konunun önemini çok önceden kavramıştır. Adı geçen ülkelerde bu sahadaki çalışmaların tarihi 1890 yıllarına kadar inmektedir. Bu ülkelerde kültür kullanmak suretiyle 400'den fazla peynir çeşidi işlenebilmektedir. Ülkemizde bu güne kadar kültür konusuna hemen hiç eğilinmemiştir. Süt teknolojisini ileri düzeydeki ülkelerde her süt maml için en uygun kültür çeşidini saptayabilmek konusunda 20. yüzyıl başlarından beri çok sayıda araştırmalar yapılmış, halende yapılmaktadır.

TARIMDA STANDARDİZASYON

Arıçtan TÖNÜK

Ziraat Yüksek Mühendisi
Türk Standardları Enstitüsü
Standard Hazırlama Dai. Bşk.

GİRİŞ

Standardizasyon, malların tüm niteliklerinde birliği, beraberliği ve bir örnekliliği sağlayıcı bir çalışmadır. Bu çalışmanın sonucu ortaya çıkan standard; bir malın özelliklerini, boyutlarını, içindeki yabancı madde miktarını, kusur toleranslarını tesbit eden ve bunların nasıl ölçüleceğini belirleyen bir belgedir. Bu belgede ayrıca ambalajların biçim ve ölçüleri ile üzerlerinde bulunması gereken işaret ve bilgiler de yer alır. Standardizasyon, tarım alanında, üreticinin belirli özellikte ürün yetiştirmesini teşvik ettiği gibi tüketicilerin de alacakları malın özelliklerini önceden bilmelerine imkan verir ve onların ödedikleri paranın karşılığını tam olarak almalarını ve aldanmamalarını sağlar. Örneğin, Ekstra sınıf Amasya Elması denildiğinde; şekil, irilik, renk, görünüş ve olgunluk bakımından hangi özelliklere sahip bir malın kastedildiği önceden anlaşılır. Aynı şekilde, I. Sınıf Kuru Erik denilince de aynı şeyler akla gelir; belirli bir ağırlıkta kaç tane Kuru Eriğin bulunacağı, sağlamlık, temizlik, renk ve rutubet miktarı bakımından ne gibi özellikler göstereceği hatırlanır. Çünkü bütün bu özellikler, o ürün ve sınıf için önceden standardında saptanmıştır. Standardizasyon ile pazarlama zincirinin de üretici ve tüketici arasında önemli bir köprü kurulmaktadır.

TARIMDA ETKİLERİ

Ekonomisi tarımsal ürünlerin başarılı bir şekilde pazarlanmasına dayanan ülkemizde, Standardizasyon, ekonomik istikrarın sürdürülmesinde çok önemli katkılarda bulunmaktadır. Piyasaya çıkarılan ürünlerin, bileşimlerinde, sınıflandırma ve derecelendirilmelerinde, ambalajlama ve işaretlemelerinde, eşitlik ve bir örneklilik sağlayıcı kuralların konması ve bunlara uygunluğun kontrol edilmesi ile o üründe Standardizasyona varılmış demektir.

Tarımsal ürünlerin orijini, tarla veya bağ - bahçe olduğundan bunlarda standardizasyonun hareket noktası tohum, fide veya fidan olmaktadır. Bu demektir ki, standardizasyon, bitkisel üretimde ilk etkiyi tohum veya fide yolu ile yapmaktadır. Ürünün, piyasa bakımında değeri ile alıcı bulmasını sağlamak için herşeyden önce, yüksek verimli bir varyetenin tohumu veya fidesinin yetiştirilmesi gerekmektedir. Elde edilmek istenilen son ürünün piyasada değeri ile alıcı bulmasında, herşeyden önce pazar isteklerine ve standartlara uygun yüksek verimli çeşitlerin tohum, fide veya fidanının yetiştirilmesi gerekmektedir.

İlk safhada, büyük çabalar harcanarak tabiatın da yardımı ile üstün vasıflarda ürün elde edilebilir, fakat bu ürünün toplama ve depolama kurallarına özen gösterilmezse değerinden çok şeyler kaybedebilir. Bu nedenle toplama ve depolamada da standardın gerektirdiği kurallara uyulması büyük önem taşımaktadır. Standard, büyük verimler sağlayan bir kalkınma aracı olmakla beraber, enküçük bir ihmali hoş görü ile karşılamayan bir disiplindir. Üretimin artırılması ve kısa sürede enaz girdi ile ençok çıktının sağlanması, belli kalitenin tutturularak başarılabilmesi, ancak standartlara uymakla gerçekleştirilebilmektedir. Ürünün niteliklerinin yanısıra ambalajlama konusu da bir unsurdur. Ambalaj materyalinin, durumu, boyutları, içine konulan kağıt vb. maddenin nitelikleri, uzun deneme ve araştırmalarla elde edilmektedir. Bu arada taşımada, aktarmada, istifte, yükleme ve boşaltmada kullanılan standard paletler de maliyeti düşürmek, hasarı azaltmak gibi konularda yararlar sağlamaktadır. Malların zedelenmeden muhafaza ve taşınmasında önemli birer standard araç durumunda olan paletler, bugün Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Avrupa Ekonomik Komisyonu (ECE) gibi uluslararası standardizasyon teşkilâtlarınınca benimsenmiş ve standartları dünyaya yayılmıştır. Ülkemizin kabul ettiği tarım standartlarının Ambalajlama ile ilgili bölümlerinde de paletizasyona yer verilmektedir.

Standardizasyonun, yalnız etkileri ile değil müeyyideleri ile de kendini gösterdiği alan ürünlerin pazarlama safhasıdır. Pazarlamada standardizasyon, depoya gelen tarım ürünlerinin, piyasanın istediği vasıflarda hazırlanması ve en uygun ambalajlara konulmalarının sağlanması demektir. Altı ufak, üst sırası iyi, ürün satma devri bugün artık uygar memleketlerde tamamen kapanmıştır. Mallar standardındaki vasıflara ve standardında gösterilen özelliklerdeki

ambalajlar içinde hazırlanmakta ve tüketiciye o şekilde sunulmaktadır.

TARIMSAL ÜRÜN DIŞ SATIMINDA YERİ

Ülkemiz ekonomisi, döviz darboğazını aşmak ve dış ödemeler gücünü arttırmak üzere, son yıllarda yoğun bir dışsatım çabası içine girmiştir. Bu uğraşta herkes ve her kuruluş elinden gelen tüm çabayı göstermekte ve çok çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Ancak bu konuda ülke olarak karşımıza üç temel eksik veya kusur çıkmaktadır. Bunlardan ilki, üretimde verim düşüklüğü, ikincisi kalitede ileri ülkeler seviyesine ulaşamayışımız, üçüncüsü ise uluslararası ticarete yeterli tecrübe ve bilgiye sahip olamayışımızdır. Bu unsurlardan ilk ikisinin Standardizasyon ile çok yakından ilişkisi bulunmaktadır. Daha çok üretim, doğal olarak gerekli olmakla beraber ondan daha önemlisi üretimde verimliliğin yükseltilmesidir. Verimlilik bir bakıma ekonomik potansiyel ve kabiliyetin bir göstergesi niteliğinde olduğundan fiyat oluşumunda, kalite ile birlikte en önemli rolü oynamaktadır. Biz, aynı kalitede ürünü, ülke olarak rakiplerimizden iki kat daha pahalıya üretmişsek, ya verimliliğin iki kat artırılarak bu farkın giderilmesi veya para değerinin iki kat düşürülerek rekabet etme şansımızın yaratılması zarureti vardır.

Rekabeti tayin edici şartlardan bir diğeri de ürünlerimizde kalite yüksekliğinin sağlanmasıdır. Ürünlerin, üretim öncesi saptanan niteliklerde yani belirlenen standartlara erişebilme derecesi, kalite yönünden başarının ilk ve en önemli aşamasıdır. Bu amaçla, daha çok üretim ve daha çok ihracat şeklindeki parola, enaz bunlar kadar önemli iki parola ile tamamlanmalıdır. Bunlar daha **verimli** ve daha **kaliteli** üretimdir. Standardizasyonun ülke ekonomisindeki önemi, rolü ve ağırlığı bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde son günlerde ürünlerin kalitesi üzerinde önemle durulmağa ve bu konuda tartışılmaya başlanılmıştır. Kalkınmakta olan ülkemizde, belli standartların, kalitenin ve rakip malların albenisinin sağlanabilmesi kolay olmamakla beraber ekonomik politikalar dışa dönük üretim ve pazarlamayı özendirdiğine göre üstün kaliteye ve standartlara varmak daha hızlı elde edilebilecek durumdadır. Bu amaçla ülkemiz açısından gelişmiş ülkelerde geçerli olan uluslararası nitelikteki standartlara paralel olarak hazırlanmış Türk Standardlarına, ciddiyet ve ehliyetle sahip çıkılmalıdır. Bu standartlardan mecburi olanlara ne ölçüde uyulduğu, ihtiyari durumdakilere ne miktarda itibar edildiği ise konunun bir başka yönünü oluşturmaktadır. Ekonomik bir yarış içerisindeki dünya ülkeleri, ürünlerinin kalite, kalite garan-

tisi, fiyat ve teslim süreleri açısından, piyasa isteklerini karşılamaları yönünden sürekli olarak birbirleri ile büyük bir rekabet halindedirler.

Standardlar, dış ticarete bir «Dünya dili» niteliğinde olup uluslararası ilişkileri geliştirmede önde gelen, etkin ve itici güçler arasında yer almaktadır. Günümüzde ülkelerarası ticaret giderek hızla geliştiğinden uluslararası standardlar da büyük değer kazanmaktadır.

Günümüzde dünya ticareti bir takım engeller yüzünden aksamlar göstermektedir. Bu engellerin başlıcaları, ülkelerin gümrük uygulamaları, mevzuat hükümlerindeki farklılıklar ve ülkelerin standardları arasındaki aykırılıklardır. Uluslararası ticaretin gelişmesine paralel olarak, standardizasyonun gerekliliği ve önemi de günden güne artmakta, ülkeler kendi ulusal standardlarını hazırlamanın yanısıra kendi standardları arasında uyum sağlamak ve standardlar yönünden ortaya çıkan engelleri ve dar boğazları gidermek üzere uluslararası standartlara yönelmeğe başlamışlar, böylece ülkelerarası mal ve hizmet akışını kolaylaştırma çabalarına girişmişlerdir.

Diğer yandan tüketici durumundaki ülkeler, çeşitli ülkelerin mallarını karşılaştırabilme ve seçimini bundan sonra yapabilme durumuna sahip bulduklarından, çeşitli ülkelerin üretici ve imalatçıları ister istemez uluslararası standartlara yönelmek gereğini duymağa başlamışlardır.

Uluslararası standardlaştırma alanında çalışma yapan örgütler «hükümetler arası» ve «hükümetler dışı» örgütler olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Hükümetler dışı kuruluşlar, yalnız uluslararası standardlar hazırlamak amacıyla oluşturulmalarına karşılık, hükümetler arası örgütler değişik amaçlara yönelik çalışmalarının yanı sıra, uluslararası standardizasyon ile de ilgilenmektedirler.

Hükümetlerarası kuruluşlardan, OECD, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı, uluslararası nitelikte yaş meyve ve sebze standardları üzerinde çalışmakta ve bunların hemen tümünün standardlarını hazırlayarak yürürlüğe koymuştur. Üye ülkeler bu standardlardan kabul ettiklerini, ihracatlarında uygulamakta ve bu standardlar yönünden OECD rejimine tabi olmaktadırlar. Ülkemizde, taze meyve ve sebze standardlarını OECD standardlarına uygun olarak hazırlayarak ve bunlardan bir bölümünü ihracatta mecburi uygulayarak bu rejime kısmen de olsa dahil olmuş, yaş meyve ve sebze ihracatında OECD memleketleriyle standardizasyon bakımından aynı se-

viyede bulunma durumuna gelmiştir. Bu durumun icaplarına, zorluklarına, fedakarlıklarına katlanmak ve çalışmaların bu zaruret ve gereklere göre ayarlanması mecburiyeti artık kaçınılmaz ve inkar edilmez bir realite olarak karşımızda durmaktadır.

SONUÇ

Ülkemizde standard hazırlama görevi 17.4.1981 gün ve 2449 sayılı yasa ile değişik 18.11.1960 gün ve 132 sayılı yasa ile Türk Standardları Enstitüsüne verilmiştir. Enstitünün çeşitli dallarda bugüne kadar kabul etmiş olduğu 4000'e yakın standardan 500 kadarı tarımla ilgilidir.

Bu standartlar, Meyve ve sebzeler ile bunların işlenmiş ürünleri, Tahıl ve baklagiller ile bunların işlenmiş ürünleri, Baharatlar, Yağlı Tohumlar, Küspeler, Hayvan Yemleri, Et ve Mamulleri, Süt ve Mamulleri, Su Ürünleri, Şeker ve Şekerli Mamuller, Bitkisel Yağlar ile Tarım Alet ve Makinalarından oluşmaktadır. Kabul olunan tüm standartlar ile bunları gösteren Türk Standardları Kataloğu, TSE¹⁾ tarafından ilgililerin yararına sunulmuştur.

Ekonominin ve pazarlamanın temel taşlarından biri niteliğini taşıyan standartların, tarım alanında sayılarının çoğalması ve kabul edilenlere de giderek daha titizlikle uyulması ile, standardizasyonun tarım alanındaki, önemi ve rolü daha iyi anlaşılacak ve standardizasyondan beklenen yarar da kısa sürede sağlanmış olacaktır.

---

1) Türk Standardları Enstitüsü

ÜLKEMİZDE TARIMSAL MEKANİZASYONUNUN İRDELENMESİ KONULU AÇIK OTURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ersin ÖZBEY (*)

Tarımsal Mekanizasyon; tarımsal üretimde emek yoğun insan ve hayvan gücüne dayalı her türlü alet - makine v.b. üretim araçları kullanma yerine, mekanik ve elektriksel güç kaynaklarına dayalı, alet - makina - cihaz ve tesislerinin planlanması, seçilmesi, kullanılması ve işletilmesi eylemlerini kapsayan entegre bir düşünce ve eylemdir.

Tarımsal üretimde temel girdi kabul ettiğimiz topraksu kaynaklarının geliştirilmesi, tohum, gübre, sulama ve tarımsal savaş unsurlarının en etkili bir biçimde kullanılması sonuçta verim ve kalitenin yükseltilmesi ile üretim maliyetinin düşürülmesini sağlayan en etkili araç tarım alet ve makineleridir.

Tarım topraklarının üretim yapılabilir fiziksel bir ortama kavuşturulması, her ürün için optimal yetiştirme ve gelişme koşullarının sağlanması ve bu ortamın bitkilerin yetiştirme sürecindeki korunması ve geliştirilmesi tarımsal mekanizasyonla gerçekleşebilir. Verim ve kaliteyi yükselten modern üretim teknolojisinin toprak ve bitkiye gelişme döneminde birkaç aşamada uygulanabilmesi ürün ve işletme koşullarına uygun mekanizasyon araçlarının seçim ve kullanma durumlarına bağlıdır.

Tarımsal mekanizasyonun iki temel ögesi traktör ve ekipmanlardır. Tarım alanlarının büyük bir çoğunluğunun traktörle işlendiği,

(*) Bu yazı, 12 Ocak 1982 tarihinde TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası ile Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinin ortaklaşa olarak Ankara'da düzenledikleri «100 yılda Ülkemizde Tarımsal Mekanizasyonun İrdelenmesi» konulu açık oturuma konuşmacı olarak katılan Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Alet ve Makinalar Bölümünden Prof. Dr. Baha Galip TUNALIĞİL (Oturum Başkanı), aynı kuruluştan Prof. Dr. M. Arif EROL, Çukurova Ün. Ziraat Dekanı Prof. Dr. Ercan TEZER, TÜMOSAN A.Ş. Genel Müdürü Orhan ŞAHİNOĞLU, TARMAKBİR Genel Başkanı Ekrem KANGAL ile Tarı. ve Or. Bak. Zir. İşl. Gn. Md. Tar. Mak. Daire Başkanı Yılmaz EREN'in sundukları tebliğlerin genel bir değerlendirilmesidir.

hububatın yaklaşık 2/3'ünün biçerdöğerle hasat edildiği ülkemizde tarımsal mekanizasyonun önemi artık yadsınamaz.

Tarım işlerinin kol ve hayvan gücüyle yapıldığı, çiftçilerimizin tarımsal mekanizasyonu henüz hiç tanımadığı bir dönemde tarımsal mekanizasyonun çiftçiye tanıtılmasında ne yazıkki istenilen amaç gerçekleştirilememiştir. Fakat aynı süreçte, kalkınmakta olan ülkeler için kurtarıcı bir yol olan devlet makina parkları oluşturulmuştur. 1937 yılında kurulan Zirai Kombinalar İdaresi devlete ait makinalarla çiftçinin toprak işleme, ekim ve hasat işlerini yaparak bu makinaların tanıtılmasında en büyük etken olmuştur. Tarım ve Orman Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğünce 50 yıldır uygulanan tohum temizleme projesi ile çiftçinin tohumluğu kendi köyünde temizlenmiş ve ilaçlanmıştır.

Bu dönemde tarımsal mekanizasyonu tanıtacak ve öğretecek teknik elemanların yetiştirilmesine önem verilmiş, 1955 yılına kadar öğretimini sürdüren Makina İhtisas Okulu mezunları Marshall planı ile ülkeye sokulan traktör ve tarım makinalarının bakım ve kullanılmalarını sağlamışlardır.

1948 den sonra başlayan Marshall planı uygulaması ile ülkemize giren traktör ve tarım makinaları sağlıksız da olsa türk çiftçisinin makinalaşmasında büyük etken olmuştur. Ancak o dönemden sonra başlayan çok çeşitli marka ve modeldeki tarım traktörlerinin girişi bir türlü önlenememiştir. Bu durumun getirdiği ekonomik ve teknik sıkıntıların tamamını ise çiftçimiz çekmiştir ve yıllar boyu bu sıkıntılar süregelmiştir. Özellikle ithal yoluyla gelen traktörlerin yedek parçaları büyük sorun olmuştur.

Mekanizasyonun bu hızlı ve plansız gelişimi sonucu, bugün ülkemizde sayılan 400.000 aşan 34 marka ve 115 modelden oluşan bir traktör parkı bulunmaktadır. Buna karşılık parkta bulunan tarım iş makinalarının varlığı ise 267.430 traktör pulluğu, 124.111 kültüvator, 69.282 diskli tırmık, 1.575 merdane, 34.426 hububat ekim makinası, 27.616 tarla tırmığı, 20.675 üniversal ekim makinası, 71.574 diskli gübre serpmek makinası, 299.973 tarım arabası (römork) ve 7.757 adet biçerdöğördür. Sayılan 400.000 aşan traktör varlığına karşı tarım iş makinalarının bugünkü sayıları yetersiz kalmaktadır.

Ülkemizde Cumhuriyetin ilk yıllarında traktör sayısı 200 adet dolaylarında idi. İkinci Dünya Savaşından sonra Marshall yardımı kanalıyla önemli ölçüde ülkemize traktör girişi oldu ve 1953 yılına gelindiğinde parkımız 40.000 nin üzerine çıkmıştır. Planlı döneme geçinceye kadarda bu düzeyde kaldı.

Traktör parkında asıl gelişme planlı ekonomi dönemine geçişle başlamıştır. Birinci planda (1963 - 67) traktör ihtiyacının yerli üretimle karşılanması öngörülmüş ve montaj sanayii biçiminde traktör üretimine başlanarak, traktör parkımız 60.000 nin üzerine çıkarılmıştır. Daha sonraki yıllarda artan bir hızla yükselen traktör parkımız 1974 te 200.000 dolaylarına ulaştı. 1975 - 78 yılları arasında ithalatın serbest bırakılması ve enflasyonist etkiler ile yıllık traktör girişleri, en az 2,2 yarısı ithal olmak üzere, 70.000 ni aştı ve park yaklaşık iki kat artarak 400.000 dolaylarına ulaştı. Ancak son yıllarda karşılaştığımız döviz darboğazı ve iç talebi kısıtlayıcı ekonomik önlemlerin etkisi ile yıllık satışlar ve yerli üretim çok düşük düzeylere indi (1979 da 15716) ve traktör parkıda 400.000 dolaylarında kaldı.

Tarım ve Orman Bakanlığı, mekanizasyonun bu gelişim sürecinde 3203 Sayılı Yasanın kendisine verdiği tarım alet ve makinelerinin yayımı, denetimi ve özendirilmesi görevini tam yapmamış yada yasanın yetersiz ve açık olmadığı gerekçesiyle yeni yasa ve kararname hazırlıkları ile uğraşmıştır. Bakanlık bu dönemde kurs ve demonstrasyon gibi yoğun eğitim faaliyetlerine girmiş, T.Z.D.K. traktör üretimi yanında yerli ekipman üretiminde öncülük yapmıştır. Kurumun satış sonrası hizmetlerinde gösterdiği başarı yadsınamaz.

Özel sektörün yerli olarak traktör ve ekipmanlarını hızla üretmesi, ithalatta büyük prim verilmesi sonucu artan makina parkına uygun olarak Bakanlık çalışmalarını hızlandıramamıştır. Araştırma Enstitülerinde gerçek anlamda ülkemiz gereksinmelerini karşılayacak makina araştırmaları yapılmamış, çiftçi kâr amacı güden özel sektör ve diğer kuruluşların insiyatifine bırakılmıştır.

Ülkemiz tarımsal makina varlığının sayısal olarak büyük boyutlara ulaşmasına karşın, mekanizasyondan beklenen yararlar sağlanamamıştır. İstenilen hedefe erişilmesi amacıyla konuya eğilen Tarım ve Orman Bakanlığı, üst düzeyde fikir oluşturmak düşüncesiyle bilim adamları ve ilgili kuruluşlardan oluşan bir tarımsal mekanizasyon kurulunu oluşturmuş ve bu kurul 23 Eylül 1981 de ilk toplantısını yapmıştır.

Bu çalışmaların ışığı altında yapılanlar şunlardır.

- 1 —) Bakanlık içinde yeniden örgütlenme yapılmıştır.
- 2 —) Bakanlığa bağlı Tarımsal Mekanizasyon Araştırma ve Deney Enstitüsü kurulmuştur.
- 3 —) Makina imalatı ve satışı için Üniversitelerden gerekli deney raporu alma zorunluluğu getirilmiştir.

4 —) Çiftçi eğitiminin yoğunlaştırılması amacıyla 4 eğitim kuruluşuna ek olarak 4 adet yeni tarımsal mekanizasyon eğitim merkezi açılmıştır.

5 —) Traktör sürücü eğitimi konusundaki çalışmalar yoğunlaştırılmıştır. Bu amaçla yeni hazırlanan Karayolları Trafik Yasası taslağında; trafik sürücü adaylarının ilkökul mezunu olması ve Bakanlığımızca açılmakta olan 1 aylık kurslardan başarı belgesi almış olması koşulu benimsenmiş ve her yıl 16.000 adayın eğitilmesi programlanmıştır.

6 —) Biçerdöğerlerdeki dane kaybının önlenmesi için 12 eğitim merkezinde yapılan eğitim çalışmaları ve hasat dönemindeki tarla kontrolleri hızlandırılmış olup, bugüne kadar 4.000 e yakın biçerdöğer sürücüsünün eğitim sonucu 1978 yılında % 7,5 olan dane kaybı 1981 yılında % 5,4'e düşürülmüştür.

7 —) Kalkınma planlarında öngörülen makinaların rasyonel bir biçimde kullanımı için kurulan devlet makina parklarında ortaklaşa makina kullanımı deneme projesine başlanılmıştır. Projenin amacı; halen ülkemizde yaygın bir biçimde sürdürülen, ancak bilgi ve deneyim noksanlığından ötürü bugüne kadar örgütlendirilemeyen komşular arası ücretli yada ücretsiz yardımlaşma uygulamalarında çiftçiye devletçe öncülük yaparak özellikle demokratik batı ülkelerinde başarılı olmuş bir modeli geliştirmektir. Projenin tüm ülke bazına yaygınlaştırılıp, bugün için 300 - 350 saat/yıl olan traktör kullanma süresinin 800 - 1000 saat/yıl'a çıkarılması sonucu ülkemiz ulusal ekonomisine önemli düzeyde döviz tasarrufu sağlanmış olacaktır.

Öte yandan ülkemizin gelecekteki traktör parkı gereksinimi konusunda ilgili pek çok kuruluş tarafından araştırmalar yapılmıştır. Bugün için 400.000 dolaylarında olan parkın, değişik yaklaşımlarla 600.000 ile 1 milyon arasında olduğu hesaplanmıştır. Bu konuda yapılan tüm araştırmalar kendine göre doğru olabilir. Sayısal değerler ne olursa olsun tümünün birleştiği ve ortaya koyduğu gerçek odur ki, ülkemizin traktör gereksinimi 500.000 nin üzerindedir.

Traktör parkımızın en az 500 bin olması gerektiği varsayımından giderek ve bir traktörün ekonomik ömrünün 12 yıl olduğu olgusunu dikkate alarak, ülkemizin her yıl en az 50 - 70 bin traktöre gereksinimi olacağı ortaya çıkar. Son yıllarda 20 binin altında kalan geçici talepler bizi yanılgıya düşürmemelidir.

Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik koşullarda 20 bin olan tüketim kapasitesi normal ekonomik koşullara geçildiğinde belirtilen 50 - 70 Binlik düzeye ulaşacaktır. Bunun için;

a —) Öncelikle traktör motoru imal etmek üzere 20 - 25 bin adet/yıl kapasiteli ve ileri teknolojiye dayalı bir motor sanayii kurulmalıdır.

b —) Ülkemizde üretilen tarım traktörleri marka ve model yönünden sınırlandırılmalıdır. En çok 3 - 4 marka ve 7 - 8 model ülkemiz gereksinimini rahatlıkla karşılayabilir.

c —) Dişli - aktarma organları ve hidrolik donanımının yerli üretimi geliştirilmelidir.

d —) Bugünkü traktör yan sanayiinin kapasite - kalite olarak saptanmalı ve gerekli önlemler alınmalıdır.

e —) Montaj sanayii yönetmeliğinde öngörülen % 54 yerli katkı oranı ile montaj izini alınır ve 10 yıl içerisinde yerli katkı oranını % 100'e yükseltme ilkesinin titizlikle uygulanması sağlanmalı ve denetlenmelidir.

f —) Teorik 20 Bin/yıl kapasiteli traktör üreten kuruluşların yatırım faaliyetleri yakından izlenerek teşvik belgelerinde öngörülen hedeflere ulaşmada ciddi yatırımlara gitmeyenlerin montaj izinleri iptal edilmelidir.

g —) Traktör yapımı için yeni teşvik belgesi ve montaj izni istekleri incelenmeli ve uygun olmayanlara kesinlikle izin verilmemelidir.

h —) Motor üretimine devlet kesinlikle girmelidir. Çünkü son zamanlarda ulaşılan % 75 lik yerli katkı oranı iyi bir düzey gibi gözükebilir ise de, bu yüzdenin üzerine çıkılabilmesi için öncelikle motorun yerli olarak imal edilmesi gerekmektedir. Orta güçte bir traktörde motorun maliyet oranının % 25 olduğu dikkate alınırsa motorun önemi ve yarattığı dışa bağımlılık anlaşılır.

Öte yandan günümüz teknolojisi düşük miktarlarda motor üretimini ekonomik kılmamakta olup, bir motor fabrikasının üretime 50.000 dolaylarında başlaması ve yatırım miktarının ise 9 Milyar TL olması gerekmektedir. Bu sermayeyi özel teşebbüsün karşılaması çok zor olduğundan bu sektöre devletin motor sanayiinin kurulmasına öncülük etmesi ve hatta katılması zorunlu olmaktadır. Ancak böylece traktör üreticileri motorlarını yerli olarak sağlayıp motorda dışa bağımlılıktan kurtulabileceklerdir.

Tarımsal mekanizasyonun ikinci önemli unsuru olan tarım alet ve makinalarında bugün için 34 marka ve 115 model traktör varlığı nedeniyle istenilen kalite sağlanmamış olup fabrika, atelye ve ya-

pımcıların sayısı kamu ve özel kesim dahil 986 adet olarak saptanmıştır. Ülkemizin tarım alet ve makinaları gereksinimini tarımda kullanılan traktör sayısı ile traktör sayılarındaki yıllık artışlara göre değerlendirmek gerekir. Bu yaklaşımla traktör sayılarına göre parkta olması gereken iş makinalarının miktarlarını ele alırsak ve tarım iş makinalarının ortalama ömürlerini yaklaşık 10 yıl kabul edersek; ülkemizde yılda 40 - 50 bin traktör pulluğu, 19 - 20 bin kültüvator, 7 - 8 bin Mibzer ve gübre dağıtım makinası, 800 - 1000 biçerdöğeri ve 40 - 50 bin tarım arabasına gereksinim vardır.

Bugünkü tarım - alet makina varlığımıza göre traktör - ekipman dengesi kabaca 1,5 ton olarak hesaplanmıştır. Bunun anlamı her traktör için pulluk, kültüvator, diskli tırmık, 5 traktöre 1 ekim makinası ile bir traktör tarım arabası bu dengeyi verebilir. Kuru tarım bölgelerimizde sadece tahıl üretilebildiğine göre böyle koşullarda 1,5 tonluk bir oran yeterlidir. Eğer işletmelerde hayvan yemi üretimi de yapılabilirse bu denge 6 - 7,5 tona, hayvan yemi yanında hayvancılıkta devreye girerse denge 10 tona çıkabilir. Tarımı gelişmiş batı ülkelerinde traktör - ekipman dengesinin 15 ton'a kadar ulaştığı görülmektedir. Tarım işletmelerinin öncelikle polikültür olması ve çoğunun da iklim, yağmur faktörü nedeni ile işletmelerde hayvancılığında yer almasından kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle traktör - ekipman dengesinin 10 - 12 ton'a ulaşması bir hedef olamaz. Çünkü ülkemizde tarımsal üretim doğaya bağımlı kaldıkça, monokültür üretim biçimi devam ettikçe, tarımsal üretim planlamasına gidilmedikçe, bu dengeyi ekipman lehine arttırmak bir anlam taşımaz.

Yerli tarım alet ve makinaları sanayiinin geliştirilmesi için alınabilecek önlemler ve izlenebilecek politikaları şu şekilde özetleyebiliriz.

- 1 —) Kalite yetersizliği giderilmelidir.
- 2 —) Kamu ve özel kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmalıdır.
- 3 —) İleri teknolojiye sahip ülkelerin geliştirdiği modeller örnek alınmalı, bunların ülke koşullarına adaptasyon çalışmaları yapılarak en uygun duruma getirilmeleri sağlanmalıdır.
- 4 —) Yerli üretilen tarım - alet ve makinalarının fiyat durumları ve mevcut ithalat yasakları konusunda iyileştirici önlemler alınarak pazarlama sorunları çözümlenmelidir.

5 —) Üretimde en pahalı bir girdi olan tarımsal mekanizasyona önem ve ağırlık verebilmek için artan tarımsal ürün fiyatları ile tarımsal alet ve makina fiyatlarını oransal olarak onların lehine dengeleyecek bir fiyat ve kredi politikası izlenmelidir.

6 —) Yedek parça, bakım, onarım ve servis hizmetleri etkili ve yoğun bir düzeye getirilmeli ve bu hizmetler denetlenmelidir.

7 —) Tarımsal mekanizasyon konusunda eğitilmiş ve yetiştirilmiş insan gücü gereksinimi karşılanmalıdır.

8 —) Ülkemizde tarım işletmeleri, makina kullanmada optimum ekonomikliği sağlayacak büyüklüklere kavuşturulmalı, tarımsal faaliyetlerin her mevsimde en düzenli şekilde yapılabilmesi olanakları sağlayacak ulaşım yollarının veya alt yapının oluşturulması gerekir. Böylelikle her türlü faaliyette önemli bir yer tutan ulaşımdan doğan zaman kaybı en aza inmiş olacak ve makinalar daha verimli kullanılacaktır.

ODAMIZDAN

HABERLER

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 28. GENEL KURULU YAPILDI

Odamız 28. Genel Kurulu 24 Nisan 1982 günü Ankara'da Türk Standartları Enstitüsü toplantı salonunda yapıldı.

Genel Kurul çalışmalarına saat 10.00 da Divan Başkanlığının seçimi ile başladı. Yapılan seçim sonucunda Divan Başkanlığına Ömer Fethulloğlu, Başkan yardımcılıklarına Celil Aygül ve Ahmet Göker Elbek, Yazman üyeliklerede Ahmet Ayaz, Mahmut Nedim Barış, İslam Develi ve Hüseyin Göker seçildiler.

Daha sonra Yüce Önder ATATÜRK, şehirlerimiz ve yaşamlarını yitiren meslekdaşlarımız anısına saygı duruşunda bulunuldu.

Gündemin 4. maddesi gereğince açış konuşması yapmak üzere kürsüye gelen 27. Dönem Oda Genel Başkanı Sami DOĞAN, «Ülke tarımında 24 Ocak kararlarıyla başlayan uygulamanın tarımsal gelişmeyi olumsuz yönde etkilediğini» belirtti.

Sami DOĞAN, kuraklığın tarımsal üretimi olumsuz yönde etkilediğini belirterek, dünya gıda güvenliğinin tehlikeye düştüğünü açıkladı. DOĞAN, Toprak Reformu konusuna değinerek «Türkiye Cumhuriyeti tarihinin belkide en uzun tartışmalarından birisi Toprak Reformudur.» dedi.

Daha sonra Oda Başkanı Sami DOĞAN şöyle konuştu. «1982 yılı başında Türkiye'nin tarım dosyası hiç' de iç acıcı bir görüntüye sahip değildir. Aşırı fiyatlar ve üreticinin cebine giren paranın azalması, yükselen gübre stoklarını beraberinde getirmiştir. Halen 5 Milyon tonu bulan gübre stokunun, 2,5 Milyon tonu açıkta depolanarak bozulmaya terkedilmiştir.»

Sami DOĞAN, Tarımsal sorunların çözümünde Ziraat Mühendislerine büyük sorumluluklar düştüğünü belirterek konuşmasını şöyle tamamladı.

«Ziraat Mühendisleri tarımsal üretimde karar alma, denetleme ve yürütme sürecinin dışında kalmıştır. Bu sorunumuzun çözümünü 7472 sayılı Ziraat Mühendisliği yasasına bağlı olarak çıkarılması gereken yetki tüzüğü çalışmalarının en kısa sürede bitirilmesine bağlıdır. Bu konuda gerek Tarım ve Orman Bakanlığı yönetimi daha titiz ve çabuk davranarak Ziraat Mühendisliği mesleğine karşı sorumluluklarını bir an önce yerine getirmelidirler.»

Sami DOĞAN'ın konuşmasından sonra, Genel Kurulda konuk olarak bulunan Filistin Kurtuluş Örgütü Ankara Temsilcisi Sn. Ebu FİRAS, KENT - KOOP Genel Başkanı Sn. Murat KARAYALÇIN, Danışma Meclisi üyesi meslektaşlarımız Sn. Recai DİNÇER, ile Sn. Salih İNAL ve Türkiye Ziraatçılar Derneği Genel Başkanı Sn. İbrahim YETKİN birer konuşma yaparak Genel Kurula başarılar dile-diler.

Daha sonra yurdun çeşitli yörelerinden Genel Kurula delege olarak katılan meslektaşlarımız ülke tarımının ve mesleğimizin içinde bulunduğu sorunlara ilişkin görüşlerini açıkladılar ve çözüm önerileri sundular.

Olumlu bir hava içinde geçen Genel Kurul çalışmaları 27. Dönem Yönetim Kurulunun aklanmasıyla devam etmiş ve Gündemin son maddesi olan seçimler sonucunda Oda organları aşağıdaki gibi oluşmuştur.

YÖNETİM KURULU — ASİL —

Sami DOĞAN
Sezai BAYRAKTAR
Ersin ÖZBEY
Dr. Salih ÇELİK
Ali Seydi MİLLİOĞULLARI
Müfit HATAT
Mustafa ÇELİKEL

DENETLEME KURULU —ASİL—

Dr. Sait KOCA
Sabahattin NERGİSOĞLU
Levent HEKİMOĞLU

YÖNETİM KURULU —YEDEK—

Selahattin DOĞRU
Yusuf ERMiŞ
Mahmut Nedim BARIŞ
İbrahim YALIN
Ali AYGÜL
Bahir UYSAL
Süreyya ÇAMCI

DENETLEME KURULU -YEDEK-

Ali SOYSAL
İbrahim ÇELİK
Fikret ALKAN

ONUR KURULU —ASİL—

Dr. Ömer FETULLAHOĞLU
Bahadır ÖZARSLAN
Gürsel ALTUN
Kadir ÇETİNKOL
Asım ÖZKÖK

ONUR KURULU —YEDEK—

Teoman ERENGİL
Ahmet KAHRAMAN
Cetin BOZKIR
Kadir ARDIÇ
Nabi KARAKAŞ

TMMOB YÖNETİM KURULU

Sami DOĞAN
Ali Seydi MİLLİOĞULLARI
Yusuf Ziya ERDİL

TMMOB YÜKSEK ONUR KURULU

Mustafa SAYDAM

TMMOB DENETLEME KURULU

Zekeriya ALŞAN

28. DÖNEM TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

Başkan : Sami DOĞAN

1950 yılında Çankırı'da dünyaya gelen, ilk orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamlayan DOĞAN, 1973 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ziraat Ekonomisi Bölümünü bitirmiştir. Bugüne değin Tarım ve Orman Bakanlığı Plânlama, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğünde de çalışan DOĞAN, halen Ankara Belediyesinde çalışmaktadır.

Daha önce Zirai Ekonomi Derneği, Türk Ziraat Mühendisleri Derneği ve Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurullarında da görev yapan DOĞAN evli ve 2 çocuk babasıdır.

II. Başkan : Sezai BAYRAKTAR

1947 yılında Ankara'da doğan BAYRAKTAR, ilk orta lise öğrenimini Ankara'da tamamlamış, 1970 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Zirai Bilgiler Bölümünden mezun olmuştur.

Askerlik görevini tamamladıktan sonra 1972 yılında Adana Zirai Mücadele Reisliğinde göreve başlayan BAYRAKTAR, 1973 yılında Ziraat İşleri Genel Müdürlüğüne atanmış ve o tarihten bu yana aynı kuruluşun Bitki Besleme Dairesinde görev yapmaktadır. Bu süre içinde 1974 - 1976 yılları arasında A.B.D.'de Kaliforniya Eyaletinde Kuru Tarım Şartlarında Buğday Üretiminde Azotlu Gübre-Su ilişkileri konusunda master yapan BAYRAKTAR iyi derecede İngilizce bilmekte olup evli ve bir çocuk babasıdır.

Yazman : Ersin ÖZBEY

1949 yılında Tokat'ta doğan ilk, orta ve lise öğrenimini Eskişehir'de tamamlayan ÖZBEY, 1970 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Zirai Bilgiler Bölümünü iyi derece ile bitirmiştir.

Nevşehir Zirai Mücadele ve Karantina Müdürlüğünde göreve başlayan ÖZBEY, askerlik görevinden sonra 1973 yılında girdiği Su Ürünleri Daire Başkanlığı görevini yürütürken 1981 yılında bu görevinden Ankara Valiliği Emrine tayin edilmiştir.

Japonya'da deniz balıkçılığı konusunda 11 ay süreyle pratik ve teorik çalışmalarda mesleki eğitim de gören ÖZBEY, 1977 yılında Türkiye-Sovyetler Birliği arasında imzalanan «Karadeniz Kıt'a Sahanlığı Andlaşması»nda Türk Hükümetini Su Ürünleri konusunda temsil etmiştir.

İngilizce ve orta derecede Japonca bilen ÖZBEY evli ve çocuksuzdur.

Sayman : Müfit HATAT

1952 yılında Amasya'da doğan, ilk orta ve lise tahsilini Samsun'da yapan HATAT, 1978 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümünden mezun olmuştur. 1981 yılına kadar Ankara Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünde görev yapan Müfit HATAT, askerlik görevinden sonra aynı yıl Hacettepe Üniversitesin'de görev almıştır.

Orta derecede İngilizce bilen HATAT evli ve çocuksuzdur.

Üye : Dr. Salih ÇELİK

1947 yılında Kangal'da dünyaya gelen ve ilk ve orta öğrenimini İstanbul'da lise öğrenimini ise İstanbul Halkalı Ziraat ve Edirne Lise-lerinde tamamlayan ÇELİK, 1972 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden mezun olmuştur.

İlk görevine Ankara Teknik Ziraat Müdürlüğünde başlayan ÇELİK, Askerlik görevinden sonra Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsünde çalışmıştır. 1978 yılında Ziraat Doktoru ünvanını almış olup halen An-

kara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. ÇELİK evli ve bir çocuk babasıdır.

Üye : Aliseydi MİLLİOĞULLARI

1951 yılında Malatya İlinin Hekimhan İlçesinde doğan MİLLİOĞULLARI, İlkokulu Güzelyurt kasabasında, Ortaokulu Hekimhan, Liseyi Malatya'da tamamlamıştır. 1974 Mart'da Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ziraat Ekonomisi Bölümünden mezun olmuştur. Tarım ve Orman Bakanlığı, Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurul Başkanlığında göreve başlayan MİLLİOĞULLARI, halen aynı kuruluşta çalışmaktadır.

İtalya'da (Bari), MEYZEM Enstitüsünde, Kırsal Kalkınma ve Sulama konusunda 11 ay süreyle mesleki eğitim almıştır.

İngilizce bilen MİLLİOĞULLARI evli ve iki çocuk babasıdır.

Üye ; Mustafa ÇELİKEL

1950 yılında Ankara'da doğan ÇELİKEL, İlk, Orta, ve Lise öğrenimini Ankara'da tamamlamıştır.

1968 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesine giren ve 1974 Şubat döneminde, Toprak İlimi Bölümünden mezun olan ÇELİKEL, 8 yıldan beri Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığında görev yapmakta olup, Evli ve bir çocuk babasıdır.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ VE ZİRAAT TEKNİSYENLERİNDEN BAŞKALARINA ZİRAİ MÜCADELE İLAÇ BAYİLİKLERİ VERİLMESİ YASAKLANDI.

Şubat Ayı içerisinde alınan bir kararla zirai mücadele ilaçlarının gelişi güzel satılmasının denetim altına alınacağını bundan böyle Ziraat Mühendisi ve Ziraat Teknisyenlerinin dışında hiç kimseye ilaç satış bayiliği verilmeyeceği Müsteşar Osman TEKİNEL tarafından açıklandı. Geç kalınmışta olsa, yerinde alınan bu karar meslektaşlarımızca olumlu karşılandı.

Alınan bu kararla bundan böyle, zirai mücadele ilaçları tekniğine uygun bir biçimde kullanılacak, gereksiz tüketim önlenecek, yanlış ilaç kullanılmasına engel olunacak ve bilgisizce yapılan uygulamalar sonucu zehirlenerek yaşamlarını kaybeden insanlarımızın korunması sağlanacaktır.

Ülkemiz tarımının ve meslektaşlarımızın her yönüyle yararlı olacağına inandığımız bu kararı alan Bakanlığımız yetkililerine teşekkürü bir borç biliriz.

ÜYELERİMİZİN DİKKATİNE

Odamız çalışmalarının etkinliği, ekonomik olanaklarımızla doğrudan ilişkilidir. Oda gelirlerinin tamamını üye ödentileri oluşturmaktadır. Üyelerimizin ödentilerini zamanında yapmaları, kendilerine ve mesleğimize daha iyi hizmet etme olanağını doğuracaktır bizlere.

Bu konuda gereken özveriyi göstereceğinize ve arkadaşlarınızı da uyaracağınıza inanıyoruz. Ayrıca ödentilerini yapmamakta direnen bazı üyelerimizi istemeyerek de olsa icraya vermiş bulunuyoruz. Üyelerimizin böyle üzücü durumlarla karşılaşmamları için üye ödentilerini zamanında yapmalarını bekliyoruz.

YÖNETİM KURULU

1982 YILI BUĞDAY DESTEKLEME ALIM FİYATLARINA İLİŞKİN ODAMIZ GÖRÜŞLERİ AÇIKLANDI

Oda başkanı Sami DOĞAN 9.5.1982 tarihinde düzenlediği basın toplantısında hububat taban fiyatlarının Mayıs ayının ilk yarısında açıklanmasını ve şu şekilde olmasını istemiştir.

1. Derece Makarnalık durum buğdaylar — 32.35 kg/TL.
2. Derece Makarnalık durum buğdaylar — 30.45 kg/TL.
3. Derece Makarnalık durum buğdaylar — 28.70 kg/TL.

1. grup Ekmeklik Buğdaylar — 28.00 kg/TL.
2. grup Ekmeklik Buğdaylar — 26.55 kg/TL.
3. grup Ekmeklik Buğdaylar — 25.80 kg/TL.

Diğer Hububat türlerine gelince;

Çavdar'a 22.20 kg/TL.

Beyaz Arpa'ya 22.20 kg/TL.

Siyah Arpa'ya 19.00 kg/TL.

Beyaz Yulaf'a 21.50 kg/TL.

Siyah Yulaf'a 20.25 kg/TL.

Taban fiyatı verilmesi uygundur.

KAYBETTİKLERİMİZ

1942 yılında Erzurum/Aşkale'de doğan ÖMER EYÜBOĞLU, Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zirai Ekonomi Bölümü'nden 1968 yılında mezun oldu.

Mezuniyetinden sonra Erzurum Toprak - İskân Müdürlüğünde göreve başladı. 1969 - 70 yıllarında askerlik görevini tamamladı. Daha sonra sırasıyla Sivas Kooperatifler Bölge Müdürlüğünde, Atatürk Üniversitesi Ziraat İşletme Müdürlüğünde görev aldı. En son 21.2.1980 tarihinden beri Erzurum Teknik Ziraat Müdürü iken 9.5.1982 günü geçirdiği kalb krizi sonucu vefat etti.

Meslektaşımıza Allah'tan rahmet, ailesine ve meslek camiamıza başsağlığı dileriz.

1951 yılında Malatya'da doğan MİYALE BOZ (ÖZEN), ilk ve orta öğrenimini Malatya'da tamamladı. 1977 Haziran döneminde Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Gıda ve Fermantasyon Teknolojisi Bölümünden mezun oldu. Mezuniyet sonrası Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda İşleri Genel Müdürlüğünde görev aldı.

1.5.1982 tarihinde görev dönüşü geçirdiği elim bir trafik kazası sonucu vefat etti.

Genç meslektaşımıza Allah'tan rahmet, ailesine ve meslek camiamıza başsağlığı dileriz.

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ NEDENİYLE YAPILAN BASIN AÇIKLAMASI

Plansız ve bilinçsiz kullanma sonucu Tarım toprakları her geçen gün azalıyor veya niteliğini yitiriyor.

Zirai Mücadele ilaçları yanlış kullanma sonucu fayda yerine zarar veriyor ve çevre kirliliğine yol açıyor, bunun yanında Sanayi de yanlış yer seçimi ve ülkesel bir planlamanın olmayışının sonucu I. II. ve III. sınıf Tarım toprakları fabrika ve kentsel yerleşimlerle işgal edilmektedir.

Günümüzde, sosyo - ekonomik ve sosyo ekolojik dengesizlik gelişmekte olan ülkeler için büyük bir problem haline gelmiştir. Gerek hızlı nüfus artışı gerekse sanayileşme bunun en önemli nedenleridir.

Bilinçsiz ve kontrolsüz gelişmeler sonucu toprak rantının hızla yükselmesi, verimli tarım alanlarının korunmasını olanaksız hale getirmekte, gelecek kuşakların beslenmesini sağlayacak olan, 1 cm'si binlerce yılda oluşmuş bu tarım topraklarının yitirilmesini hızlandırmaktadır.

Ülkesel ölçekte bir tarım politikasının saptanmamış olması, kuru tarım yapılan bölgelerde nadas uygulaması ve çiftçinin meyilli arazide hiç bir önlem almadan Ziraat yapması her yıl yaklaşık 450 Milyon ton toprağın erozyonla kaybına neden olmaktadır. Dünya nüfusunun sürekli artışı buna karşın tarımsal üretime elverişli alanların sınırlı oluşu olgusu göz önünde tutulduğunda ve tarımsal ürün dış satımının ülke ekonomisindeki payı düşünüldüğünde tarımsal alanların kullanımında ve korunmasında ne derece duyarlı olmamız gerektiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Ancak bu konuda gereken duyarlılığın gösterilmediğide diğer bir olgudur.

Sanayileşmenin doğal sonucu gibi gösterilerek çok verimli tarımsal alanlar sanayi ve yerleşim bölgelerine tahsis edilmekte, yanlışlar üzerine doğruların oturtulması çabası sürdürülmektedir. İstanbul, Bursa, İzmir çevreleri ile verimli Çukurova somut örnek olarak gösterilebilir. Bu tüm uygulamalarda ikili yanlışlar yapılmaktadır. Hem tarımsal alanlar işgal edilmekte hemde endüstri artıkları ile çevredeki tarımsal alanlar ve çevre sağlığı tehdit edilmektedir.

Endüstri bölgelerinin tarımsal alanlar üzerindeki bu olumsuz etkisinin yanında plansız kentleşmesinde aynı olumsuz etkilerinden söz etmeden geçemeyiz. Malesef kentler büyük bir hızla çevre topraklarını işgal etmekte, ayrıca şehir artık ve atıklarının çevre kirliliğine olumsuz katkısı olmaktadır. Bu tür sorunları çözümlenmeye yönelik çalışmaların başlaması sevindiricidir. Buna en iyi örnek olarak HALİÇ'i kurtarma projesi gösterilebilir.

Tarımsal ilaçlamanın üretim artışıdaki yeri kuşkusuz büyüktür. Ancak gerçek anlamda üretim artışı sağlanabilmesi için tarımsal mücadelenin bilimsel gerçeklere dayanması gerekmektedir. Diğer bir deyişle hastalık etmenlerinin tespit edilmesi arazi ve çevre koşullarının belirlenmesi buna göre kullanılacak ilacın miktar ve niteliğinin saptanması gerekmektedir. Tarımsal mücadelede temel hedef olarak ürünün verimini azaltıcı ve kalitesini bozucu etmenler görülmektedir. Oysaki doğal dengesinde gözönünde bulundurulması gerekmektedir. İlaçlama sonunda bir çok diğer bitki ve topraktaki mikrocanlılar zarar görmekte buda tarımsal alanların niteliğinin bozulmasına neden olmaktadır. Zirai mücadele kapsamı içinde salt ilaçlı mücadelenin düşünülmesi yanlış bir saplantıda öteye gitmemektedir. Oysa Tarımsal mücadelenin diğer seçeneklerinin (biyolojik mücadele gibi) üzerinde durulması zorunluluğu vardır. Tüm bunların yanında ilaç artıklarının yıkanma ve diğer yollarla yer altı ve yer üstü sularına karışması insan sağlığı ve diğer canlılar açısından büyük tehlikeler yaratmaktadır.

Amacı üretimi artırmak ve toprağın vasfını yükseltmek olan gübreleme ise, toprak analizleri yapılarak ve yetiştirilecek ürünün istekleri belirlenerek uygulanmalıdır. Aksi takdirde yanlış uygulamalar toprağın niteliğini yitirmesine neden olmaktadır.

Endüstrileşme olgusu olumlu yönleriyle ekonomik refah, daha iyi bir yaşama standardı sağlayıp açlık ve daha fazla nüfusun doğurduğu sorunlara çözüm yolu bulma olanakları sağlarken olumsuz yönleriyle de toprağı, bitkisel ve hayvansal hayatı atmosferi ve suyu tek kelimeyle çevreyi istenmeyen biçimde değiştirmekte, doğal dengeni bozmakta ve kirletmektedir.

Kuşkusuz bu sorunların çözümlenmesi için bir çok önlemin var olduğu da diğer bir gerçektir.

Alınması gereken önlemlerden bazılarını şöylece sıralayabiliriz.

1 — Endüstriyel gelişme ile bunun yarattığı çevre sorunları arasında tercih yapmak yerine, uygun bir planlama ile endüstriyel geliş-

meyi sağlar iken çevresel varlıkların korunmasında dikkate alınmalıdır.

2 — Tüm ülke düzeyinde arazi kullanma yeteneği haritaları yardımıyla endüstriyel yerleşim, orman ve tarım alanlarının belirlenip, geniş kapsamlı tarım politikası saptanmalıdır.

3 — Çevre düzenleme ve koruma çalışmaları bir bütün olarak makro düzeyde ele alınmalı ve ülkemiz sosyal ve ekonomik gelişme politikasının gerekleri ile bağdaştırılmalıdır.

4 — Bu konuda başarılı bir politika uygulanabilmesi için gerekli koruyucu yasalar çıkarılmalı, devlet ile sanayici işbirliği sağlanmalıdır.

D U Y U R U

Tarım ve Orman Bakanlığı Kuruluşlarında çalıştırılmak üzere, Bakanlığın yeterlik ve yarışma sınavları özel yönetmenliğine göre, mecburi hizmetle yükümlü bulunmayanlardan 8. derece Teknik hizmetler sınıfına 194 adet Ziraat Yüksek Mühendisi ve Ziraat Mühendisi alınacaktır.

İlgilenen meslektaşlarımızın 28.6.1982 günü 18.00'e kadar Tarım ve Orman Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğüne başvurumaları gerekmektedir.

Yarışma Sınavı 2 Temmuz 1982 günü saat 14.00'de Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü Ankara Laborant Meslek Lisesi Müdürlüğünde yapılacaktır.

EMEKLİ OLAN MESLEKTAŞLARIMIZ

TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI

1. Turgut ERGÖNÜL
2. Erdoğan GÜLLÜ
3. Hayrettin KÜLLEP
4. Ayhan ANTEPLİOĞLU
5. Vecihi EKİCİ
6. M. Hayri SARIKAMIŞ
7. Burhanettin CENGİZ
8. M. Nuri TAYŞI
9. Orhan BAYSAL
10. Celal SÖNMEZ
11. M. Reyha ÖZKÖK
12. Necati DÜNDER
13. İhsan ATAR
14. Muhsin İZMİR
15. Muhittin GÖK
16. Beste AYDIN
17. Dr. Yılmaz GÜVEN
18. Hasan CANASLAN
19. Bilal YARDIMCI
20. Turan KILINÇ
21. Mūfit BAYRAKTAR
22. Kadri ÖZTÜRK
23. Ergün ÜNVAR
24. Güner CAN
25. İsmail SARIKAMIŞ
26. Hasan GÜLLEOĞLU
27. Süreyya DEMİRASLAN
28. Turan YILMAZ
29. Ali BEYAZIT
30. Hamit KİREMİTÇİ
31. Nuri GÜRKAN
32. Ahmet ARIKAN
33. Lütfi ÖZDİNDAR
34. Dr. Nazmi ACINOĞLU
35. Ali BARAN
36. İhsan AKIN
37. Muzaffer HACİBEKİROĞLU
38. İbrahim YEŞİLOĞLU
39. Mehmet HELVACI
40. Yılmaz HASTÜRK
41. Dr. Avni BAŞDOĞAN
42. Kemal KAPTAN
43. Dr. Zekiye İREN
44. Osman BOYACI
45. Ahmet DOĞRU
46. Şahir KESKİN
47. Fuat BALCI
48. Saim DOĞRUSOY
49. Ersoy BULUT
50. Haldun KAYACAN
51. Talat DEDE
52. Coşkun SEÇKİN
53. Dr. Bülent KAPTAN
54. Suat BEYHAN
55. Kemal DELİBAŞ
56. Feyzullah İNAL
57. Nurettin DEMİRİZ
58. Hikmet ALPTEKİN
59. Necmi SAĞIROĞLU
60. Esat KIRAL
61. Zekavet Kûn KANAR
62. Hayri ÖZEREN
63. Mustafa AKUĞUR
64. Şerafettin VELİBEYOĞLU
65. Nazım KOYUN
66. Sevim ERGÜL
67. Yıldırım DÖRTBUDAK
68. Naşit AFENA

69. Şükrü PALA
70. Kamil TEKİN
71. Yaşar ELGİN
72. Remzi DURU
73. Murat OKTAR
74. Ayfer PALA
75. Turgut ERGÖNÜL
76. H. Faruk ERDOST
77. M. Kazım AK
78. A. Elbay ÖNCEL
79. Yener AKYOL
80. Orhan ADSAN
81. Hasan PALA
82. Bekir ÇAKIR
83. Zeki AKTÜRKOĞLU
84. Dr. Tekin BADIRAN
85. Enver ÖZYURT
86. Esat ÜNSALAN
87. A. Sinan BOZCUK
88. Şerafettin ÇELEBİ
89. Ali SELİMOĞLU
90. Ali K. AKIN
91. Hasan ARIOL
92. İbrahim ÖBEK
93. Cavit UYSAL
94. Yavuz GEREDELİOĞLU
95. Dr. A. Kerim Bavutçuoğlu
96. A. Yılmaz MUNCUK
97. M. Hüsnü ERONÇ
98. Kadriye ÖZGÜMÜŞ
99. Emin KİŞİN
100. Şevket ÖZBEK
101. M. Nejat ÇUHADAR
102. Mithat BAŞKAN
103. Necmettin YILDIRIM
104. İlhami KOCA
105. Kenan ÖZDEMİR
106. S. Nejdet ÖZ
107. Avni DEMİRÇİN
108. Tahire TOKSAL
109. Ersöz SAYIN
110. Kemal BOZKURT
111. Nurettin ÖZKAN
112. Emin GÜR
113. Osman ERÇİN
114. Erdoğan GÜVERİ
115. Şevket ALP
116. Orhan KÜREKÇİ
117. M. Dede IŞIK
118. Mahmut YÜCEL
119. Dr. Sedat ALDEMİR
120. Nejat GÜRPINAR
121. Etem ÖZER
122. Nihat ÖZKILIC
123. Beyhan CİVELEK
124. Hayal CÖMERTOĞLU
125. Nurettin TÜRKER
126. Sami DOĞRAMACI
127. Mustafa TUNALI
128. Tahsin YILMAZ

KÖYİŞLERİ VE KOOPERATİFLER BAKANLIĞI

1 — S. Ömer FIRAT	29 — Yüksel MANAS
2 — Ruhi AYTEKİN	30 — Hikmet GALİOĞLU
3 — Ali KAYATOSUN	31 — Belma Aliye ALTUĞLU
4 — Necip TORUN	32 — Günsel (Tezer) OKTAY
5 — Nevin KARABAY	33 — Ali İSTANBULLU
6 — Suavi OLGUN	34 — Mesut ELBEYLİ
7 — Yalçın CAN	35 — Halil MERSİNOĞLU
8 — Seyhan KARAASLAN	36 — Haşim SÖNMEZ
9 — Doğan DİNÇER	37 — Cumhur ASLAN
10 — Kemal TÜRKYILMAZ	38 — Özdemir AHŞENER
11 — Doğan ÖZALP	39 — Hani RONA
12 — Cevdet UYSAL	40 — Sabri AKSU
13 — Ulviye KÜÇÜKTEPEPINAR	41 — Fevzi DEMİRSOY
14 — A. Refik TABAK	42 — Yalçın SAİDOĞLU
15 — Muzaffer ÖZBEK	43 — Sadık DENİZ
16 — Necati MUTLU	44 — İhsan İNCEOĞLU
17 — Mehmet YALÇIN	45 — Günnur DEMİRDAĞ
18 — Güner YÜKSEK	46 — Osman KALELİ
19 — A. İhsan ARAL	47 — Ruhan DEMİRCİOĞLU
20 — Atıf ATILLA	48 — Behzat SIRMAN
21 — M. Tevfik ŞATIR	49 — Ragıp EZER
22 — Azmi HİDAYİOĞLU	50 — Güneş Özgüven (Bulgun)
23 — İlhan ÖZMENEK	51 — Gülşen BAYANOĞLU
24 — Vehbi AKINCI	52 — Hikmet ÜLGEN
25 — Orhan APAYDIN	53 — Dursun CUHADAROĞLU
26 — Nurcan ünsal, ÜNVER	54 — Tuna TUNAMAN
27 — Hasan KOCABAYLIOĞLU	55 — Orhan TAPTİK
28 — Fikret DEĞİRMENCİ	

YOLUNA ADADIK

«Yıllar yarlardan, yarlar yıllardan vefasız»

Yaşam hepsinden acımasız.

TOPRAKSU Çalışmada amansız.

Didindik, çırpındık onun için,

Nasıl da geçti, 20 yıllar için için,

Nice Müdürler, Mühendisler, İşçiler

Gelip geçti, yıllar yılı birer birer.

Düğünler, dernekler, doğumlar

Genç, yaşlı demeden ölümler

Bunaldıkça hesaplıyorduk ne zaman emekli?

Bizim katın koğuşunda hepimiz ayrı bir deli.

Selâm sana 4 BÖLGE selam

Kalanlar göreve hesaplara devam

TANRIKULU incitmedi bizleri,

TOPRAKSU ATATÜRK yolunda ilerlemeli.

Ekrem, Necati, Azmi, Hüseyin, Hayati,

Erol, Yılmaz, Abla heyeti;

Oluyoruz, bir arada **EMEKLİ**

«Orhan kime küfretmeli»?

Selâm sana 4 BÖLGE selam

Kadrolar boşalıyor, gençler devam

Gidenlerin gözleri nemli

«ÜÇÜN - SEKİZİ» Miras kalmıyor besbelli.

Anımsarken ileride bu günleri

Bazen ağlamaklı, bazen gürsesli

Bizler oluyoruz TOPRAKSU'dan **TOPLU EMEKLİ**.

Sağolun, tümünüz abladan esirgemediğiniz hüsrmeti

O da sizlerle giderdi evlat özlemine

Ama, ne yazık ki «ÜÇÜN - SEKİZİ»

İki yılda beklemeli...

Biz gitmekle TOPRAKSU'da ışıklar sönmez

Bu tutku yüreklerimizde ölmez.

ÖZBEK bunları yazsan da düzelmez

Çünkü dünyada haksızlıklar tükenmez

Emeklilik yaşamımızda **BAŞARILAR**.

Ekmek davamıza marş marşlar.

Nice nice 31 Aralıklar...

MUZAFFER METE ÖZBEK

TOPRAKSU 4. BÖLGEDEN

EMEKLİ

GÜBRE FABRİKALARI T. A. Ş.

SERMAYESİ : 1.400.000.000,— TL.

- ÜLKEMİZİN EN ESKİ GÜBRE İMALATÇISI OLAN ŞİRKETİMİZ BÜYÜK TECRÜBESİ VE YENİ TESİSLERİYLE HİZMETİNİZDEDİR.
- GÜBRELERİMİZ, BİTKİ İÇİN GEREKLİ BESİN MADDESİNİ TOPRAĞA SAĞLIYARAK BOL ÜRÜN ALINMASINDA BAŞLICA ETKEN OLMAKTADIR.
- TARLADA SÜPERFOSFAT VE KOMPOZE ÜRÜNDE BEREKET DEMEKTİR.
- GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş. NİN TESİSLERİNDE İMAL EDİLEN SÜPERFOSFAT VE KOMPOZE GÜBRELER T. ZİRAİ DONATIM KURUMUNDAN VE T. ŞEKER FABRİKALARI A.Ş.'NDEN 50 KİLOLUK MUNTAZAM VE SAĞLAM POLİETİLEN AMBALAJLARDA VEYA DÜNYA STANDARTLARINA UYGUN POLİPROPİLEN AMBALAJLARDA TEMİN EDİLEBİLİR.
- ŞİRKETİMİZ, İLK DEFA ÜLKEMİZDE GÜBRE İHRACATINI GERÇEKLEŞTİRMİŞ OLUŞU, BUGÜNE KADAR BANGLADEŞ VE SUDAN'A 40.000 TON TRİPLE SÜPERFOSFAT SEVKİYATI REALİZE EDİLMİŞTİR.

**FABRİKALAR : YARIMCA SÜPERFOSFAT FABRİKASI
İZMİT**

TEL : 2131

TLX : 33133

**SARISEKİ SÜPERFOSFAT FABRİKASI
İSKENDERUN**

TEL : 137 95 - 137 96

TLX : 68129

1982 YILI İL TEMSİLCİLERİ

01 — ADANA	: Fikret MORAY	: BÖLGE ŞUBE BAŞKANI Kurtuluş Mah. 308 Sok. Ersayıl Apt. No: 1
02 — ADIYAMAN	: Rıza Özkan	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
03 — AFYON	: Durmuş Ali KALKAN	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
04 — AĞRI	: Zeki KURAK	: TOPRAKSU Ekip Başmühendisliği
05 — AMASYA	: A. Haluk GÜRLÜK	: Pancar Bölge Şefi
06 — ANKARA	:	
07 — ANTALYA	: Süleyman SAKAR	: D.S.İ. Bölge Müdürlüğü
08 — ARTVİN	: Adil YILMAZ	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
09 — AYDIN	: Muhterem AKDÜLÜN	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
10 — BALIKESİR	: Naci BİLGİÇ	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
11 — BİLECİK	: Hamdi ÇŞCAN	: Teknik Ziraat Müdür Muavini
12 — BİNGÖL	: Hüseyin GÖKER	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
13 — BİTLİS	: Nurullah DALKIRAN	: Zirai Müc. ve Kar. Müdürlüğü
14 — BOLU	: Kenan ÖZDEMİR	: Teknik Ziraat Müdürü
15 — BURDUR	: Ünal YILMAZ	: Teknik Ziraat Müdür Muavini
16 — BURSA	: Yılmaz KORNOŞOR	: İbrahim Paşa Cad. Güvenç Apt. 16/33
17 — ÇANAĞKALE	: Gürsel ALTUN	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
18 — ÇANKIRI	: Selahattin DOĞRU	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
19 — ÇORUM	: İmdat AYDOSLU	: Teknik Ziraat Müdürlüğü
20 — DENİZLİ	: Ahmet AYAZ	: Üretim İstasyon Müdürlüğü
21 — DİYARBAKIR	: Zeki BEKAR	: T. Kalkınma Vakfı P.K. 214
22 — EDİRNE	: Mehmet GÜLSARAN	: TOPRAKSU Ekip Başmühendisliği
23 — ELAZIĞ	: Hükmü KERKÜL	: TOPRAKSU Ekip Başmühendisliği

- 24 — ERZİNCAN : Atilla EROL : Toprak İskân Müdürlüğü
25 — ERZURUM : Zekir SEZMİŞ : D.S.K. Bölge Müdürlüğü
26 — ESKİŞEHİR : Faruk SÖZAR : Devlet Su İşleri
27 — GAZİANTEP : Mahmut BOZATLI : Teknik Ziraat Müdürlüğü
28 — GİRESUN : Y. Zeki AKDAĞ : FİSKOBİRLİK
29 — GÜMÜŞHANE : Rıza ŞANAN : Zirai Mücadele Müdürlüğü
30 — HAKKARİ : Zeki KILIÇ : Zirai Müc. ve Kar. Müdürlüğü
31 — HATAY : Mustafa BERNEDE : (Serbest) Vilayet Sok. No: 14 — ANTAKYA —
32 — ISPARTA : Mehmet DEMİRTAŞ : Teknik Ziraat Müdürlüğü
33 — İÇEL : Mine ÖZDEMİR : Teknik Ziraat Müdürlüğü
34 — İSTANBUL : Yücel ERDENER : BÖLGE ŞUBE BAŞKANI
TOPRAKSU Makina İkmal Müdürl. KARTAL
35 — İZMİR : Kutlu ÇERMİKLİ : Bölge Zirai Müc. ve Kar. Başkl. ERNK.
M. Emin TUGAY : BÖLGE ŞUBE BAŞKANI
1479 Sokak No: 181 ALSANCAK
36 — KARS : Miksil AKBAY : Mayvancılığı Gelişt. İl Proje Müdürlüğü
37 — KASTAMONU : Mahmut Nedim BARIŞ : Ziraat Meslek Lisesi
38 — KAYSERİ : Turan TÜZÜN : TOPRAKSU. 8. Bölge Müdürlüğü
39 — KIRKLARELİ : Kenan ÖZCAN : Ziraat Mühendisliği LÜLEBURGAZ
40 — KIRŞEHİR : Kadir ARDIÇ : Zirai Mücadele Karantina Müdürlüğü
41 — KOCAELİ : Fikret AKINCI : İGSAŞ P.K. : 132
42 — KONYA : Engin ÖĞÜTVERİCİ : Şeker Fabrikası
43 — KÜTAHYA : Yakup Yıldırım : Topraksu Ekip Baş Mühendisliği
44 — MALATYA : Hamza KANDİ : TOPRAKSU X. Bölge Müdürlüğü
45 — MANİSA : Ramazan SÜSLÜOĞLU : Teknik Ziraat Müdürlüğü
46 — MARAŞ : Turhan SUNGUR : Hürriyet Caddesi No: 81

47 — MARDİN	:	Necmettin SAYIN	:	Zirai Müc. ve Kar. Müdürlüğü
48 — MUĞLA	:	Zekeriya ALŞAN	:	Kooperatifler İl Müdürlüğü
49 — MUŞ	:	Hüseyin KAYA	:	Peynir - Tereyağ Fabrikası
50 — NEVŞEHİR	:	M. Kemal TAYAR	:	Teknik Ziraat Müdürlüğü
51 — NİĞDE	:	Yılmaz BOLPOSTA	:	Teknik Ziraat Müdürlüğü
52 — ORDU	:	Mustafa ÖZŞENEL	:	Su Ürünleri Müdürlüğü FATSA
53 — RİZE	:	Tuncer ERGÜVEN	:	P.K. : 30
54 — SAKARYA	:	Hüseyin KÖSE	:	Su Ürünleri Müdürlüğü
55 — SAMSUN	:	Halis KARAPINAR	:	BÖLGE ŞUBE BAŞKANI 2 Kısım Gazi Cad. Hürriyet Sokak Özgünaydın Apt. No: 30/3
56 — SİİRT	:	Mahfuz ŞENGÜR	:	Teknik Ziraat Müdürlüğü
57 — SİNOP	:	Ahmet KARAMAN	:	Su Ürünleri Müdürlüğü
58 — SİVAS	:	Burhan ALICI	:	TOPRAKSU Bölge Müdürlüğü
59 — TEKİRDAĞ	:	Mekselina ALKILIÇ	:	Teknik Ziraat Müdürlüğü
60 — TOKAT	:	Nadir KÜLANCI	:	Toprak ve İskan Müdürlüğü
61 — TRABZON	:	Zeki ÇINAR	:	TOPRAKSU Bölge Müdürlüğü
62 — TUNCELİ	:	Servet GİRİFTİNOĞLU	:	Topraksu Başmühendisliği
63 — URFA	:	Hüseyin FERHATOĞLU	:	Topraksu Araştırma Enstitüsü
64 — UŞAK	:	Tevfik BAYKAL	:	Zirai Müc. ve Kar. Müdürlüğü
65 — VAN	:	Dölay ŞAŞIHÜSEYİNOĞLU	:	TOPRAKSU Bölge Müdürlüğü
66 — YOZGAT	:	Faruk AKCA	:	Teknik Ziraat Müdürlüğü
67 — ZONGULDAK	:	İbrahim KAYA	:	TOPRAKSU Ekip Başmühendisliği

ODAMIZ YAYINLARI

1 — Çayır Mer'a ve Yem Bit. Tek. Kongresi Kitabı	400 TL.
2 — Türkiye 3. Sütçülük Teknik Kongresi Kitabı	200 TL.
3 — Buğdaydan Ekmeğe Teknik Kongresi Kitabı	400 TL.
4 — Bilirkişi El Kitabı	400 TL.
5 — Kırsal Kesim Çocuklarına ait Karikatür Kitabı	150 TL.
6 — Tarımsal Ürünlerde Destekleme Fiyat Politikası ...	400 TL.
7 — Tarımda İş Hukuku	400 TL.
8 — Tarım Sözlüğü	200 TL.
9 — Yıllık 78	200 TL.
10 — Yıllık 79	200 TL.
11 — Aritmetik ve Tarım Aritmetiği	100 TL.
12 — Ölçme Bilgisi	400 TL.

Not : Üyelerimize % 50 indirim yapılmaktadır. «Aritmetik ve Tarım Aritmetiği, ölçme Bilgisi kitaplarına indirim uygulanmamaktadır.

Yayınlardan almak isteyenler aşağıdaki Banka hesap no'larına kitap ve posta ücretini gönderebilecekleri gibi, ödemeli olarak da istekte bulunabilirler.

Banka Hesap No. ları : T. İş Bankası Maltepe Şb. 847/A
T.C. Ziraat Bankası Kızılay Şb. 630-1217

Adres : Selanik Cad. No: 26/14 Kızılay - ANKARA

Türkiye Ziraatçılar Derneği

Marmaris Dinlenme Kampı Açılıyor

- ★ GÜNLÜK TAM PANSİYON 900.— TL. DIR.
- ★ MARMARİS TURİZM ve SANAT FESTİVALİ 9 HAZİRAN — 17 HAZİRAN TARİHLERİ ARASINDA YAPILACAKTIR. BİR HAFTALIK TAM PANSİYON 5.900.— TL. DIR!..
- ★ ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ÜYELERİ, TÜRKİYE ZİRAATÇILAR DERNEĞİ ÜYELERİNİN YARARLANDIĞI İNDİRİMDEN YARARLANACAKLARDIR!..

MÜRACAAT : Türkiye Ziraatçılar Derneği

Genel Merkezi

Akay Cad. No: 7

Bakanlıklar - ANKARA

TLF : 17 84 40

17 73 74

KAMP DÖNEMLERİ

1. Dönem	12 Haziran — 27 Haziran
2. Dönem	30 Haziran — 14 Temmuz
3. Dönem	17 Temmuz — 31 Temmuz
4. Dönem	3 Ağustos — 17 Ağustos
5. Dönem	19 Ağustos — 2 Eylül

**BEYPAZARI YEM SANAYİ VE TİCARET
ANONİM ŞİRKETİ**

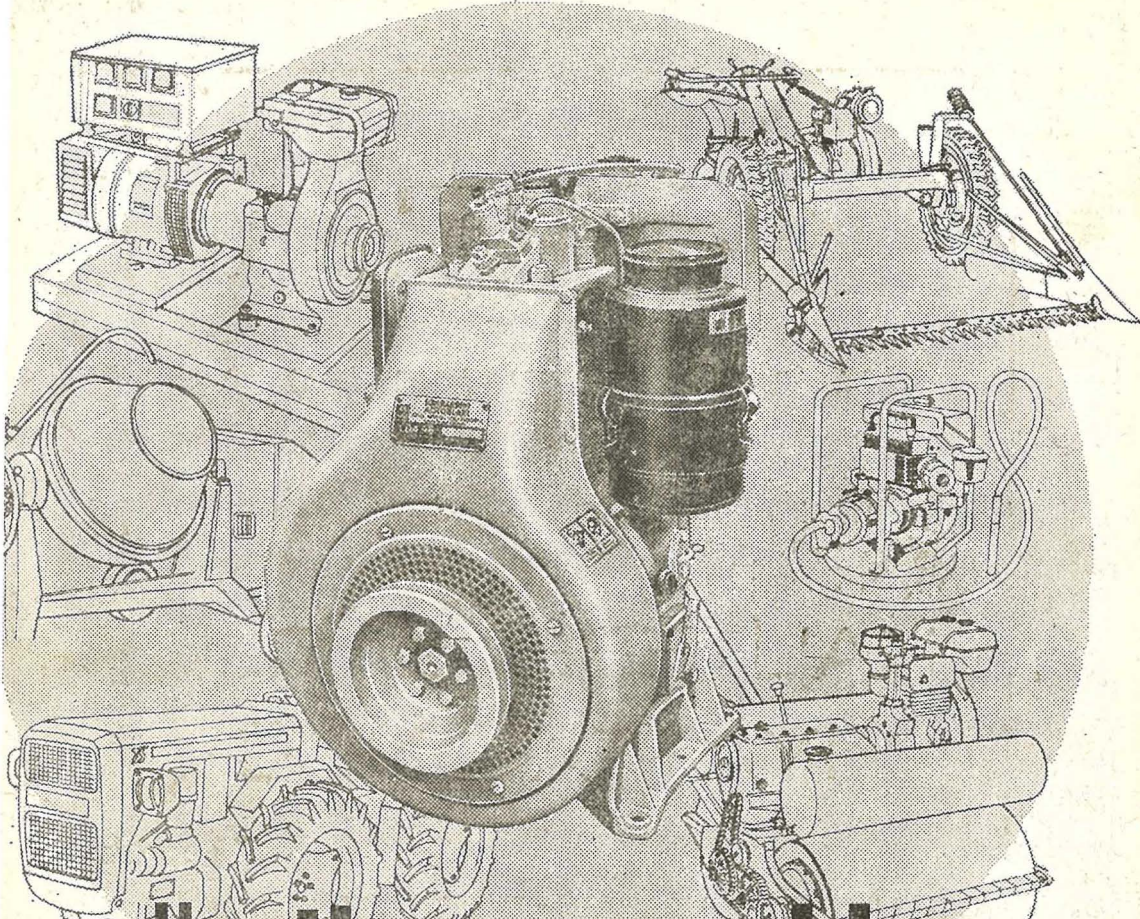
**KALİTEDE ÖNCÜ
FİYATTA ÖNCÜ**

**HER TÜRLÜ KANATLI ve BÜYÜK - KÜÇÜKBAŞ
HAYVAN YEMLERİYLE SAYIN
YETİŞTİRİCİLERİN HİZMETİNDE
OLMAKTAN GURURLUYUZ.**

**Fabrika : Akyazı Mevki Ankara Yolu 3. km.
Tel : 10 03 — BEYPAZARI**

**Yazıhane : Ankara Caddesi No. 23
Tel : 12 20 — BEYPAZARI**

üretken sanayide

• Üretmeyen sanayi durgun, cansız ve zararlıdır...
Lombardini motorları sanayide üretimin sırrıdır...
Çan katar, güç katar her sanayi dalına...
Işık olur, yol olur, çeltik keser yem olur...
Her sanayi dalına vazgeçilmez dost olur...

4,5-6-7 HP Gazlı - Benzinli 6,5-10-13 HP Dizel
LOMBARDİNI MOTORLARI

Jeneratör - Kompresör - Hızır - Elevatör - Pülverizatör
Bahçe Traktörü - Çim Kesme, Çayır Bıçme,
Fındık Temizleme - Mozaik Silme Makineleri - Vibratör
Betonyer - Dampır - Vibrasyonlu Yol Silindiri
İnşaat Vinci - Kompaktör - Çeltik Harman Makinesi
Ray Kesme ve Taşlama Makineleri üretiminde.

LOMBARDİNI MOTORLARI

BENZİNLİ DİZEL MOTORLARI

Yaygın servis teşkilatı • Bol yedek parça
Garanti • % 90 oranında yerli imalat

Türkiye Genel Distribütörü:
AN-PA ANADOLU PAZARLAMA ve DAĞITIM TİCARET A.Ş.
Meclisi Mebusan Cad.319 Oyak Iğ Hanı Salıpaazarı - İST.
Tel: 490970-435774-452834

Ankara :
Hoşdere Cad. 98/4 Y. Ayrancı
Tel: 26 44 22

İzmir :
Akdeniz Cad. 5/B İzmir
Tel: 14 21 73

Fabrika:
CELİK MONTAJ TİCARET ve SANAYİ A.Ş.